

Vokastudie

juni ~~2010~~

Memorandum ~~2010~~ federale verkiezingen ~~2007~~

Wat onze komende
federale regering
te doen staat

Memorandum **2010** federale verkiezingen ~~2007~~

Wat onze komende
federale regering
te doen staat

Het voorwoord

Vlaamse ondernemers verlangen moedige beslissingen van onze politici.

Sinds anderhalf jaar beleven we de zwaarste financieel-economische crisis in tachtig jaar. Voorzichtige signalen sinds begin 2010 gaven aan dat het ergste onheil achter de rug zou zijn. Maar de Griekse crisis toont de broosheid van dit herstel en zet de Europese Monetaire Unie zwaar onder druk. De bewegingsruimte, ook in Europa, wordt alsmat kleiner. Ook België heeft hier lessen uit te leren. De structurele handicaps blijven in België immers te groot: een ondermaatse competitiviteit, een nauwelijks functionerende arbeidsmarkt, een ongezonde begrotings situatie en bij ongewijzigd beleid onbetaalbare pensioenen.

De fundamentele problemen staan nog steeds onverkort op de agenda. Daar is in drie jaar niets aan veranderd. De echte vraag werd zelfs niet eens gesteld: hoe gaan we nieuwe oplossingen formuleren op deze problemen. Daarom blijft er bij ons ondernemers, een gevoel van grote ontgoocheling. De rest van de wereld zit heus niet te wachten tot wij onze problemen opgelost hebben. Op een dag zullen we door de internationale gemeenschap weliswaar gedwongen worden. Maar dan is het te laat en des te pijnlijker voor iedereen die in België woont en werkt. 'Regeren' is toch 'voorzien', of niet soms?

De analyse is reeds langer gemaakt, maar de crisis maakt ze nog scherper. Onze loonkostenhandicap tegenover de buurlanden blijft op 11 procent hangen. Er zijn nog steeds te weinig mensen aan het werk om het welvaartsniveau en het pensioen in de toekomst te blijven betalen. Het doel van de Lissabondoelstelling was om tegen 2010 een werkzaamheidsgraad van 70 procent te halen, maar België haalt maar 62,4 procent. Bij de ouderen is het cijfer ronduit dramatisch: tussen 55 en 65 jaar werkt nog maar één op drie. Het is dus nog steeds wachten op een adequate aanpak van de vergrijzing, die tegen 2014 meer dan drie extra procenten van het BBP zal opslorpen. De overheid is veel te groot en levert te weinig op voor hetgeen ze kost. Indien België even performant zou werken als de beste praktijk in landen die eenzelfde maatschappijmodel voorstaan, dan kan met 7 procent minder middelen, 7 procent meer effectiviteit verwezenlijkt worden.

De diagnose is niet nieuw. We stelden ze ook reeds bij de vorige federale verkiezingen, in juni 2007. Daarom geven we voor deze verkiezingen opnieuw ons verkiezingsmemorandum van 2007 uit. Een heruitgave, met een volledig niet herwerkte inhoud, op deze inleiding na. Beschouw het als een vroege wake up call voor de komende regering. Daarmee willen we een duidelijk signaal geven. Omdat ons eisenpakket uit 2007 vandaag nog steeds stand houdt, jammer genoeg.

Politici slagen er maar niet in om een valabel antwoord te formuleren op de economische en maatschappelijke transformatie die aan de gang is. Erger nog, er dreigt een volledige blokkering te blijven bestaan. De gevolgen zijn dramatisch.

De oorzaak van de impasse is terug te vinden in 's lands businessmodel. Het is een verouderd model dat ondernemingen niet toelaat om in een zeer competitieve wereld optimale resultaten te halen. Willen wij een winnende strategie realiseren dan moeten ook de structuren van dit land nu grondig aangepakt worden.

De essentie van wat er te doen valt, kan in vier punten samengebond worden. Het zijn de Voka-strijdpunten voor de federale verkiezingen van 13 juni 2010:

1 > Zorg voor een eerlijke fiscale mix die het ondernemen en de bedrijfsinvesteringen stimuleert, en met een fiscale druk die de vergelijking met het buitenland doorstaat.

2 > Zorg voor een modernisering van het arbeidsmarktmodel, richting flexizekerheid, en ontwerp een overheidskader waarin werkgevers en werknemers samen verantwoordelijkheid kunnen opnemen voor een cultuur van inzetbaarheid.

3 > Ontmijn het pensioendossier en maak het modern en rechtvaardig, zowel tussen als binnen generaties. Ga voluit voor de ontwikkeling van een tweede pensioenpijler, naast het wettelijk pensioen, dat meer een basispensioen moet worden.

4 > Zorg voor een staats hervorming als reddingsboei voor de overheidsfinanciën in een vergrijzende samenleving. Zorg voor een staats hervorming die de overheden in staat stelt meer te bereiken met minder fiscale en parafiscale druk. Dit kan door de regio's meer fiscale en homogene bevoegdheden te geven.

“Steeds meer mensen en hun middenveldorganisaties zijn ervan overtuigd dat er taboes zijn die nu wel zeer dringend opengebroken moeten worden. Het is aan de lezer van deze studie om zijn keuze te maken en eraan mee te werken. Kiezen voor het status quo en de dieperik, of kiezen voor het openbreken van de taboes en het verzekeken van de welvaart.” Zo schreven we het drie jaar geleden. Het enige verschil met vandaag is dat er toen nog hoogconjunctuur was en dat de we nu in de dieperik zitten en nog verder kunnen afglijden.

Ondernemers zijn geen politici. Ondernemingen moeten altijd omgaan met de realiteit en daar een succesvol antwoord op geven. Politici doen dat niet altijd. Zij creëren vaak hun eigen realiteit.

De heruitgave van dit memorandum biedt politici de kans om kennis te maken met een veelheid aan maatregelen zoals ze reeds in 2007 dringend nodig waren. We vragen alle politici met aandrang om deze kans niet onbenut te laten.

Inhoud

De context		7
Het overzicht		12
Spoor 1	Focus op hogere werkzaamheidsgraad en het flexibel inzetten van zoveel mogelijk talent	15
Spoor 2	Minder overheid met minder lasten voor hogere competitiviteit	25
Spoor 3	Regionale overheden met meer slagkracht voor groei en jobs	37
Spoor 4	Pensioenen en gezondheidszorg betaalbaar houden	51
Spoor 5	Respect en waardering voor ondernemerschap als dé bron van welvaart	57

De context

Wie tot de economische top wil horen, moet het spel van de globaliserende wereld kunnen meespelen en zich durven meten met de toenemende concurrentie.

Dat spel is aan drastische veranderingen onderhevig. Kapitaalstromen reizen de wereld rond. Buitenlandse ondernemingen nemen binnenlandse productie over. Er zijn grote verschuivingen, met winnaars en verliezers. Klassiek beschermde markten, waarvan de luchtvaartsector een schoolvoorbeeld was, zijn opengebroken.

De machtsverhoudingen veranderen. Het zwaartepunt van de economie verschuift van de VS en Europa naar nieuwe opkomende economieën zoals de BRIC-landen: Brazilië, Rusland, India en China. De vrijmaking van de wereldmarkt en technologische revoluties zijn de drijvende kracht. Innovatie, kennis en creativiteit zijn de concurrentiewapens. De arbeidsmarkt verandert fundamenteel ten gevolge van de vergrijzing. Er is een groot tekort aan gespecialiseerd talent en aan vakmensen. De vergrijzing heeft ook belangrijke gevolgen voor de betaalbaarheid van onze welvaartstaat. De vergrijzing stelt uitdagingen aan de betaalbaarheid van de pensioenen en de gezondheidszorgen.

Wat is de tussenstand voor onze economie en voor Vlaanderen?

Kijken we eerst naar de werkzaamheidsgraad, die uitdrukt hoeveel mensen op beroepsactieve leeftijd effectief ook aan het werk zijn. Die werkzaamheidsgraad lag in Vlaanderen in 2005 op het Europese niveau van 65 procent¹. In Wallonië ligt de werkzaamheidsgraad op 56 procent en in Brussel schommelt die al jaren rond 53 procent. In België zijn dus minder mensen op actieve leeftijd aan het werk dan gemiddeld in Europa. Anderzijds is de groei van de arbeidsproductiviteit per gewerkt uur in de periode 2000-2005 weggezakt tot gemiddeld amper 1,1 procent per jaar.²

De werkende bevolking is de afgelopen jaren wel gegroeid, maar de toename situeert zich voor bijna de helft in de overheidssector en de gezondheidssector. Van de 3,62 miljoen werknemers in België, werkten er in 2006 791.000 bij het openbaar bestuur en in het onderwijs³ en 457.000 in de gezondheidssector.

En hoe staat het met de vergrijzing? Vandaag telt ons land 1,81 miljoen vijftenzestigplussers.⁴ Tegen 2020 zijn er dat naar verwachting 424.000 meer. Er zullen bij ons dan ook 321.000 vijfentachtigplussers wonen, twee keer zoveel als nu. Vandaag onderhouden vier werkende mensen één gepensioneerde. Tegen 2050 moeten ze dat met twee doen.⁵ De Nationale Bank en ING bekeken de cijfers en

1) Steunpunt Werk en Sociale Economie,

2) OECD, labour productivity

3) Eurostat

4) FOD Economie, bevolkingsportaal

5) Hoge Raad van Financiën, Vergrijzingscommissie

komen tot deze conclusie: tussen 2010 en 2035 moet elke werkende 3.700 euro extra per jaar bijdragen om de vergrijzing te kunnen betalen.⁶

Wat is er nodig om het in de toekomst beter te hebben?

Om die vraag te beantwoorden, gaan we uit van de volgende definitie van economische groei: die is het resultaat van de groei van de werkende bevolking, de groei van de productiviteit daarvan en van demografische evoluties.

Stel dat gegeven de demografische evolutie er niets gebeurt en de werkzaamheidsgraad en de productiviteitsgroei stabiliseren zich op het huidige niveau. In dat geval zou de economische groei volgens berekeningen van KBC-Asset Management geleidelijk wegzakken tot 0,5 procent tegen 2030.⁷ Dat is nog altijd groei, zal u zeggen. Inderdaad, maar het effect van de vergrijzing zal er niet mee worden opgevangen. Die netto-meerkost zal over de periode 2005-2030 opgelopen zijn tot 3,8 procent extra van het BBP. Tegen 2050 wordt dat 5,8 procent⁸ extra. Een groeicijfer van 0,5 procent zou dan betekenen dat we met zijn allen armer worden. We zullen er dus op achteruit gaan.

De verarming tekent zich trouwens vandaag reeds af. België heeft in verhouding tot het Europees gemiddelde meer volwassenen en kinderen die in een gezin leven zonder arbeidsinkomen.⁹ Anderhalf miljoen Belgen leeft onder de armoedegrens. In Vlaanderen is dat 11%. Op tien jaar tijd is België binnen de OESO weggezakt tot een modaal, zelfs zwak presterend land op het gebied van armoedebestrijding.

Om niet verder te verarmen en onze huidige levensstandaard te kunnen blijven behouden, moet onze economie een langetermijngroei van 3 procent kunnen neerzetten. De cruciale vraag is dus hoe we deze 3 procent kunnen halen en welk businessmodel daarvoor nodig is.

De afgelopen jaren is onze economische groei hoofdzakelijk te danken aan de gezinnen die minder spaarden en meer consumeerden en de bedrijven die meer investeerden. De internationale handel als groeimotor liet het evenwel afweten. In vergelijking met 1995 verloren Belgische ondernemingen al 22,5 procent aan marktaandeel op de internationale afzetmarkten.¹⁰

België heeft in heel wat internationale rankings plaatsen verloren. Er is onder meer een groot risico op delocalisatie van productie en zelfs van O&O-activiteiten. In de tabellen van het IMD World Competitiveness Yearbook stond België voor deze indicatoren in 2006 respectievelijk 60ste en 54ste gerangschikt, en dat op een totaal

6) Op basis van Nationale Bank, 2006, Geert Langenus, Fiscal sustainability indicators and policy design in the face of ageing

7) KBC - Asset Management, Economic Research Notes, Jaargang 4 - nr.18 - 15 November 2006

8) Vergrijzingscommissie - (2006)

9) Eurostat Yearbook in figures, 2006-07

10) KBC - Asset Management, Economic Research Notes, Jaargang 4 - nr. 12

van 61 landen. Voor de duidelijkheid: een lagere ranking duidt hier op een hoge kwetsbaarheid.

Zonder onze hoge loonkosten zouden we het allicht beter doen. Belgische ondernemingen zijn door de hoge loonkosten dure ondernemingen geworden. Concurrenere wordt steeds moeilijker. Onze hoge productiviteit en kwaliteit moet op bedrijfsniveau onze te hoge loonkosten compenseren en op macroniveau onze te lage arbeidsparticipatie. Dat is lang gelukt, maar het lukt niet meer. Integendeel, sinds 1990 is onze loonkostenhandicap ten opzichte van onze drie directe buurlanden opgelopen tot 11,6 miljard euro per jaar. Als we dat cijfer corrigeren met onze hoge productiviteit komen we nog altijd tot een handicap van 8,2 miljard euro per jaar.¹¹

Er valt maar één verstandige conclusie te trekken. Ons huidige businessmodel voldoet niet meer.

Het DNA van onze economie moet radicaal vernieuwd worden.

De strategische richting die we moeten kiezen is deze van de innovatiegedreven kenniseconomie.

Dat vergt een cultuur van permanente verandering, van ondernemerschap en innovatie. Vlaanderen moet zichzelf transformeren tot een performante kenniseconomie, die excellent is in creatieve, innovatiegedreven activiteiten. De strategische vaardigheden die daarbij te pas komen, zitten gevat in de formule $E=ti^2$: excellent zijn in talentontwikkeling, innovatie en internationaal ondernemen.

De ondernemingen in Vlaanderen hebben zeer goed begrepen dat ze het initiatief moeten nemen. Uit een enquête bij 550 ondernemers naar aanleiding van het Vokacongres 2006, bleek dat maar liefst 85 procent van de bedrijven van plan is om zijn kernactiviteit steeds sneller aan te passen. De bedrijven beseffen bovendien dat kennis en immateriële troeven zoals merknamen de competitieve voordelen zijn voor de toekomst.

Weten wat er moet gebeuren, is één zaak. Er de volle mogelijkheden voor krijgen is een andere.

De manier waarop overheden in België werken, blokkeert de economische ontplooiing van het land. Plastisch uitgedrukt in IT-termen: de hardware waarop de Belgische sociaal-economische software moet draaien is verouderd en het programma dreigt vast te lopen. Bovendien heeft de software zelf nood aan een update. Dat is geen politieke boutade, het is een nuchtere vaststelling uit de feiten.

De blokkeringen situeren zich binnen de huidige context op drie niveaus.

11) VKW Metena, 2006, Processie van Echternacht, Het Belgische concurrentievermogen

De eerste blokkering bevindt zich op het niveau van de werkzaamheidsgraad. Om straks de pensioenen en de gezondheidszorgen enigszins betaalbaar te houden, moeten meer mensen een job vinden.

De Lissabondoelstellingen schrijven voor dat we naar een werkzaamheidsgraad moeten van 70 procent tegen 2010. Dat is dus binnen de termijn van de komende legislatuur. In Vlaanderen is er vooral een inhaalbeweging nodig om onze oudere en allochtone bevolking aan te zetten tot werk. In Wallonië en Brussel moet de jongere bevolking de weg naar een echte baan vinden. Er moeten dus meer mensen aan de slag. Ook uit de groep mensen die vandaag in het sociaal vangnet vertoeven of zelf uit de boot gesprongen zijn. Meer mensen aan het werk krijgen is een gemeenschappelijke opdracht voor iedereen.

→ Welke hardware moet hier geïnstalleerd worden? Allereerst een systeem dat kiest voor inzetbaarheid in plaats van jobzekerheid, waarbij onderwijs, vorming, een activerend beleid en responsabilisering van uitkeringen op elkaar afgestemd worden. De juiste hardware biedt ook een modern HR-kader aan de ondernemingen, dat meer ruimte biedt voor competentie- en prestatiegerichte loon- en arbeidsvoorwaarden. Van een consensus om deze hervormingen door te voeren in de sociale structuren is tot vandaag in federale context echter weinig sprake.

De tweede blokkering heeft te maken met de werking van de overheid zelf. In vergelijking met andere Europese landen betalen we jaarlijks vele miljarden euro's teveel om onze overheden te financieren.

De Europese Centrale Bank becijferde dat 66 procent van de middelen zouden moeten volstaan om in dit land hetzelfde overheidsproduct te leveren.¹² Die cijfers mogen niet verabsoluteerd worden, maar tonen een duidelijk verbeteringspotentieel aan zonder dat de overheid aan dienstverlening moet inboeten, integendeel. Het bestuur van dit land moet dus tegelijk kwaliteitsvoller, relevanter en goedkoper kunnen. Dat kan wanneer dubbel werk wordt vermeden of kostendrijvers zoals bijvoorbeeld de gezondheidszorgen effectiever gemaakt worden. Rond deze zo belangrijke en toekomstgerichte hervormingen een consensus vinden, blijkt tot vandaag in België nog niet snel genoeg mogelijk.

→ De juiste hardware zorgt voor een slankere en slimme overheid die excellente kwaliteit levert tegen een gemiddelde Europese kostprijs. De deelstaten zouden meer financiële verantwoordelijkheid kunnen krijgen om hen zo maximaal te laten delen in het resultaat van hun beleid gericht op economische groei en jobs. Verantwoording afleggen, heet dit in public-governancetermen.

De derde blokkering heeft te maken met de nood aan een beleid op maat van de regio's en gewesten en sluit op die manier aan bij de vorige.

12) ECB, 2003, Public sector efficiency

Alle analyses wijzen in dezelfde richting. De feitelijke verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië op het vlak van werkloosheid, scholing, mobiliteit, zorg en vergrijzing, bereikbaarheid en de verhouding private sector en publieke sector zijn nog nooit zo afgetekend. We weten allemaal dat de noden van Vlaanderen en Wallonië op fundamentele punten verschillen. De verschillende problemen vragen een beleid op maat. Het is niet langer aanvaardbaar dat een staatsstructuur dergelijk beleid onmogelijk maakt. Daarom moet het staatsmodel verder aangepast worden aan de verschillende behoeften van de regio's, en de mogelijkheid bieden om snelheid te halen.

→ In een juiste hardwareomgeving beschikken de gewesten over homogene bevoegdheden. Dergelijke omgeving is ook slim georganiseerd, waardoor de administratie vereenvoudigd is, omslachtig overleg wordt vermeden en er geen gevaar meer is voor het blokkeren van het ene gewest door het andere. De uitdagingen zijn snelheid halen en rechtszekerheid creëren.

De inzet van de komende federale verkiezingen is dus uiterst groot. Ze komen op een cruciaal ogenblik.

Deze federale verkiezingen en de regeringsonderhandelingen die erop volgen zijn het moment bij uitstek om nieuwe hardware te installeren en alle blokkeringen op te lossen die nu de radicale vernieuwing van ons economisch DNA in de weg staan.

Het overzicht

Vijf sporen en tweeëntwintig structurele maatregelen

Om onze economie om te vormen naar een innovatiegedreven kenniseconomie zijn ingrijpende maatregelen nodig. Voka stelt 5 sporen voor met 22 structurele maatregelen die de komende federale regering moet nemen. In de volgende hoofdstukken worden deze maatregelen één na één toegelicht.

Wat zijn - kort samengevat - onze voorstellen?

Spoor 1

Focus op hogere werkzaamheidsgraad en het flexibel inzetten van zoveel mogelijk talent

Maatregel 1	Werkloosheidsverzekering activerend en responsabiliserend maken
Maatregel 2	Arbeidswetgeving moderniseren met flexizekerheid als uitgangspunt
Maatregel 3	Modern kader voor meer competentie- én prestatiegericht loonbeleid
Maatregel 4	Regelgeving voor de immigratie van buitenlands talent versoepelen

Spoor 2

Minder overheid met minder lasten voor hogere competitiviteit

Maatregel 5	Een strikt begrotingsbeleid met overschotten om kosten van de vergrijzing te financieren
Maatregel 6	Drie procentpunt BBP minder primaire overheidsuitgaven
Maatregel 7	Loonlastenverlaging die talent betaalbaar maakt
Maatregel 8	Ambitie in marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit
Maatregel 9	Dertig procent minder administratieve lasten voor ondernemingen

Spoor 3

Regionale overheden met meer slagkracht voor groei en jobs

- Maatregel 10 **Homogene bevoegdheden voor werkgelegenheidsbeleid**
- Maatregel 11 **Regionale bevoegdheid inzake vennootschapsbelasting**
- Maatregel 12 **Regio's voluit verantwoordelijk voor hun economische hefbomen**
- Maatregel 13 **Sterkere financiële verantwoordelijkheid van de deelstaten**
- Maatregel 14 **Brussel wordt ontwikkeld als internationale economische groeipool**
- Maatregel 15 **Vlaanderen weegt op de EU-besluitvorming**

Spoor 4

Pensioenen en gezondheidszorg betaalbaar houden

- Maatregel 16 **Ondernemerschap in de gezondheidszorg**
- Maatregel 17 **Betaalbare pensioensystemen volhouden**

Spoor 5

Respect en waardering voor ondernemerschap als dé bron van welvaart

- Maatregel 18 **Evenwichtige en billijke aansprakelijkheid voor ondernemingen**
- Maatregel 19 **Falen wordt positief benaderd**
- Maatregel 20 **Gelijk speelveld bij openbare aanbestedingen**
- Maatregel 21 **Klimaatbeleid met respect voor ondernemingsinspanningen en hun energiebehoeften, inclusief herziening uitstap kernenergie**
- Maatregel 22 **Onafhankelijk douaneagentschap als volwaardige partner van logistieke ondernemingen met toegevoegde waarde**

U bevindt zich op de pagina's van Spoor 1:
Focus op hogere werkzaamheidsgraad en het flexibel
inzetten van zoveel mogelijk talent

- Maatregel 1 **Werkloosheidsverzekering activerend en responsabiliserend maken**
- Maatregel 2 **Arbeidswetgeving moderniseren met flexizekerheid als uitgangspunt**
- Maatregel 3 **Modern kader voor meer competentie én prestatiegericht loonbeleid**
- Maatregel 4 **Regelgeving voor de immigratie van buitenlands talent versoepelen**

Spoor 1

Focus op hogere werkzaamheidsgraad en het flexibel inzetten van zoveel mogelijk talent

---

Zonder meer werkende mensen, wordt de last op de schouders van de actieven veel te hoog. De werkzaamheidsgraad van 70 procent die Europa voorschrijft kan niet worden bereikt door alleen maar de werkloosheid verder te doen dalen. Er moet ook gewerkt worden aan de verlenging van de loopbanen, én aan de activering van de 'stille arbeidsreserve'. Werken moet daarom aantrekkelijker worden. Iedereen moet kunnen meedoen en blijven meedoen. Wie in de werkloosheidsverzekering belandt, moet daar zelf snel weg willen. Bovendien moet talent flexibel en vernieuwingsgericht ingezet kunnen worden.

Maatregel 1

Werkloosheidsverzekering activerend en responsabiliserend maken

Om meer mensen aan het werk te krijgen is een totaalprogramma nodig, dat gaat van een competentiegericht onderwijs tot een activerend werkgelegenheidsbeleid. Een integraal programma dus, met maatregelen die op elkaar zijn afgestemd, zodat ze een geheel vormen. Het beste resultaat volgt als Vlaanderen daarvoor over alle nodige bevoegdheden en instrumenten beschikt en een homogeen beleid op maat kan ontwikkelen.

Waar komt het in het kort op neer? Enerzijds moeten werknemers langer actief kunnen blijven op oudere leeftijd. Voor ondernemingen moet het dus aantrekkelijker worden om langer en vaker een beroep te doen op de ervaring van ouderen. Oudere werknemers moeten dan weer geprikkeld worden om aan de slag te blijven en wat ze kunnen en weten bij te blijven schaven. Dat laatste geldt evenzeer voor jongeren. Ook jongeren moeten gestimuleerd worden om het beste uit zichzelf te halen.

Werkloos zijn is geen vaste job. Wie zijn werk verliest moet impulsen krijgen om zo snel mogelijk weer aan het werk te gaan. Werken moet daarom aantrekkelijker zijn dan een uitkering ontvangen. De werkloosheidsverzekering biedt inkomenszekerheid, maar moet mensen er wel toe aanzetten om terug een job te willen.

Banenplannen kunnen bij dat alles een belangrijke hulp zijn. Bepaalde van de huidige banenplannen stammen echter uit een periode waarin de situatie op de arbeidsmarkt anders was. Daardoor vullen ze doelstellingen in, die vandaag verouderd zijn. Een voorbeeld hiervan is het stelsel van deeltijdse werkloosheid, of nog, het PWA-stelsel dat de werkloze blijvend afhankelijk maakt van zijn uitkering en dus eerder deactiveert in plaats van activeert. Ook zijn banenplannen vaak op maat van één regio en niet passend voor een andere.

Dit moet de komende regering doen:

- Vlaanderen krijgt de homogene bevoegdheid voor het werkgelegenheidsbeleid. Dat maakt het mogelijk om voor Vlaanderen een integraal beleid uit te stippelen dat gaat van onderwijs en competentieontwikkeling tot activering en responsabilisering op de arbeidsmarkt.
- De notie van passende betrekking wordt gericht op activering én ook op oudere werknemers.
- Werkloosheidsuitkeringen worden – zoals in alle andere Europese landen - beperkt in de tijd en sterker degressief gemaakt. Daarbij kan een verhoging van de uitkering op basis van arbeid tijdens de eerste periode meer zekerheid bieden. A fortiori aan de wachtuitkeringen voor schoolverlaters moet vlugger een einde komen. De wachtuitkering moet worden omgevormd tot een startpremie.

Zo wordt de wachtperiode meer geactiveerd. Wie inactief is zal - naargelang de situatie - in die periode eventueel minder sociale zekerheidsrechten opbouwen. Daarvoor worden de gelijkstellingen tussen periodes van activiteit en periodes van inactiviteit herbekeken om meer tot werken aan te zetten.

- Het systeem van de dienstencheques wordt verder uitgebreid, met daarin een maximale rol weggelegd voor de ondernemingen. Het PWA-systeem daarentegen wordt afgebouwd.
- De financiële werkloosheidsvallen worden weggewerkt, zodat ze geen reden meer vormen om niet te werken.

Naar een hogere werkzaamheidsgraad

De wachttuitkeringen waren oorspronkelijk enkel bedoeld voor opleidingen die direct op de arbeidsmarkt waren gericht. Na verloop van tijd is het systeem verworden tot een algemeen weinig activerend stelsel. Wachttuitkeringen zonder meer zijn een slecht signaal voor jongeren die de arbeidsmarkt betreden. Het tast hun bereidheid aan om het zoeken naar werk uit te breiden buiten hun regio of hun interessegebied. Het neemt de druk weg om reeds tijdens de opleiding op zoek te gaan naar werk. Bovendien zorgt de oneindigheid in de tijd ervoor dat vandaag een derde van degenen die een wachttuitkering genieten, ouder is dan 30 jaar (6,20 procent is ouder dan 40). Nog even en de professionele wachttuitkeringstrekkingen kunnen met pensioen.

Rechthebbenden op wachttuitkering of overbruggingsvergoeding

Leeftijd in jaren	Fysieke eenheden
<20	6409
20-25	47352
25-30	33464
30-35	18877
35-40	12094
40-45	6482
45-50	1241
50-55	89
55-60	2
60-65	0

Maatregel 2

Arbeidswetgeving moderniseren met flexizekerheid als uitgangspunt

Onze arbeidswetgeving is zeer betuttelend en weinig activerend. De Belgische arbeidswetgeving is nog opgehangen aan het model van de job voor het leven. Die droom heeft nog weinig met de realiteit te maken. Vandaag moeten ondernemingen flexibel talent kunnen inzetten. In dit verhaal speelt de werknemer die zijn eigen competenties ontwikkelt een sleutelrol. De uitdaging is levenslang leren een gedeelde uitdaging maken van individuen, ondernemingen en overheid.

De hoge mate van arbeidsbescherming - zoals de lange opzegtermijn voor een bediende - maken dat werkgevers elke aanwerving zorgvuldig wikkelen en wegen. Het gevolg is een verstarde toestand. Aan de ene kant is er de ondernemer die niet weet wat morgen brengt en dus voorzichtig is bij het aanwerven van talent. Aan de andere kant is er de werknemer die eerder zijn vaste plaats verkiest boven het opdoen van een nieuwe werkervaring en het ontwikkelen van zijn competenties.

Kortom, het concept van werkzekerheid en inzetbaarheid verdient de keuze boven dat van jobzekerheid.

Voor veel bedrijven is het soepel kunnen omspringen met de arbeidstijd een pure noodzaak. De vraag naar de producten of diensten die een bedrijf levert, schommelt en de klanten wachten niet. Een warme zomer doet de vraag naar frisdrank pieken. Of er is een televisieprogramma dat haast vergeten stroop opnieuw hip maakt en de stroopmakers een onverhoopte vraag oplevert. Vaak zijn medewerkers zelf vragende partij om hun arbeidstijd flexibel op te vatten en maken ze er ook geen probleem van om tijdens een piekperiode meer uren en tijdens een andere periode minder uren te presteren. De wetgeving die de arbeidstijd regelt is echter complex en laat ook de facto te weinig ruimte voor individuele afspraken tussen werknemer en werkgever. Ook de externe flexibiliteit zit gevangen in een te strak en weinig eigentijds wettelijk keurslijf. Zo is de motievenregeling - die zegt wanneer uitzendarbeid mag - achterhaald.

Dit moet de komende regering doen:

- Er komt een kader voor levenslang leren met een gedeelde verantwoordelijkheid tussen werknemer, werkzoekende, werkgever en ook overheid. De medewerker die zijn competenties ontwikkelt, wordt daarvoor beloond. Het nieuwe verloningskader moet de ontwikkeling van competenties prikkelen en de inzetbaarheid opkrikken.
- Het ontslagrecht wordt herbekeken in termen van activering in plaats van afschrijving, met een kostenverschuiving richting werkzekerheid.
- De totale arbeidstijd wordt automatisch over een jaar heen vastgelegd. Deze annualisering wordt bij wet vastgelegd. Werkgever en werknemer kunnen dan samen de totale arbeidstijd over het jaar heen verdelen. Ze maken afspraken over

het presteren van overuren en het vergoeden daarvan in de vorm van inhaalrust dan wel uitbetaling of opname ervan in het kader van een tijdspaarregeling. Daarnaast zou een sanering van de wetgeving al een hele stap voorwaarts betekenen. De nog uit te werken tijdspaarregeling moet transities in de loopbaan faciliteren.

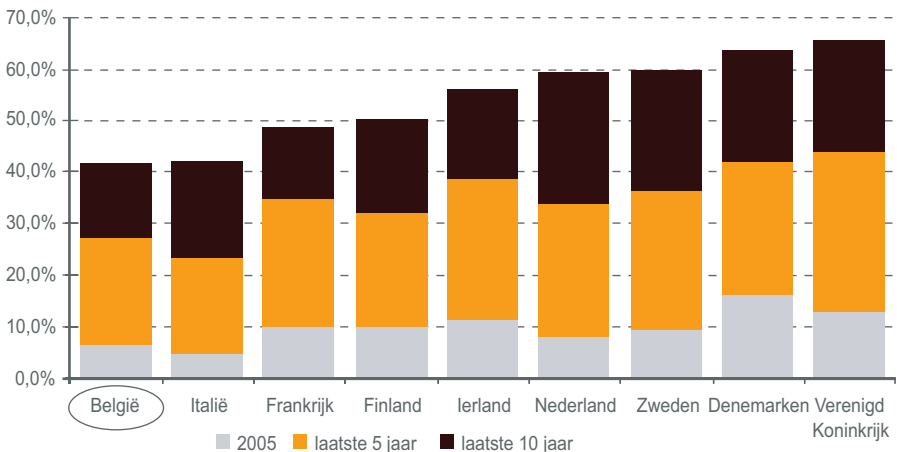
- Werkgevers en de overheid moeten gemakkelijker gebruik kunnen maken van uitzendarbeid. Instream moet als motief erkend worden. De basiswetgeving rond uitzendarbeid wordt geactualiseerd. 'Instream' moet als motief erkend worden. Er komt een informatieplicht aan de vakbonden in plaats van afhankelijk te zijn van hun toestemming. Terbeschikkingstelling van werknemers mag niet langer worden ontmoedigd. Het verbod op terbeschikkingstelling wordt opgeheven.

De arbeidswetgeving wordt gemoderniseerd met flexizekerheid als uitgangspunt

België kent een lage arbeidsmobiliteit. Gemiddeld werkt de Belgische werknemer tijdens zijn loopbaan slechts voor drie verschillende werkgevers. Ter vergelijking, in de Scandinavische landen werkt men tijdens zijn carrière gemiddeld voor 6 tot 7 werkgevers.

De praktijk in verschillende Europese landen toont aan dat meer flexibiliteit en arbeidsmobiliteit een hogere werkzaamheid meebrengt. Een werknemer die meer ervaring opbouwt in verschillende jobs blijft langer inzetbaar. Mobiliteit zorgt ook voor betere match tussen vraag en aanbod. Daarom moeten mechanismen die de arbeidsmarkt betonnen en gericht zijn op jobzekerheid verdwijnen.

Aantal mensen dat veranderd is van job

Bron: Hiva-eindbarometer Mobility, 2006.

Maatregel 3

Modern kader voor meer competentie- én prestatiegericht loonbeleid

De loonvorming in België is eerder een collectief gebeuren. De grote afspraken worden federaal intersectoraal gemaakt. Het collectieve gebeuren van de loonvorming maakt dat de regionale verschillen qua arbeidsmarkt en productiviteit zich niet voldoende in een verschillende loondynamiek vertalen.

Bovenop de centrale afspraken zijn er allerlei mechanismen actief die het loon automatisch beïnvloeden. Hét voorbeeld daarvan is onze loonindexering. Die strekt zich bovendien uit over de totale loonkosten, dus inclusief bedrijfsvoorheffing en sociale zekerheidsbijdragen. Van elke indexaanpassing wordt dus voornamelijk de overheid als ‘derde ontvanger’ beter. Het is het volledige plaatje met bijkomend overheidsbeslag dat vanzelfsprekend onze concurrentiekracht aantast.

Het verloningsmodel zelf is ook op een oude leest geschoeid. Het beloont trouw en anciënniteit, eerder dan prestaties en competentieontwikkeling. Wat er dan weer voor zorgt dat een werknemer vastgekluiserd raakt aan zijn job en aldus alle arbeidsmobiliteit de kop indrukt.

Dit moet de komende regering doen:

- De uniforme loonvorming op basis van de loonkostenontwikkeling in de buurlanden is niet optimaal. De regionale en sectorale verschillen in productiviteit moeten in de loonvorming tot uiting komen. Wanneer ondernemingen dit wensen moeten ze meer vrijheid krijgen voor loonoverleg op ondernemingsniveau.
- De automatische indexering wordt herdacht. Het nettoloon blijft geïndexeerd, zodat de koopkracht gewaarborgd blijft. Maar in plaats van de bedrijfsvoorheffing en de sociale zekerheidsbijdrage zonder meer mee te indexeren, krijgen de ondernemingen de ruimte om de bijkomende kosten die het gevolg zijn van de indexaanpassing te ‘recycleren’ in investeringen voor talentontwikkeling of uitgesteld inkomen zoals pensioenverzekering. Zodoende verzekert de nettoindex het behoud van de koopkracht en wordt ruimte gecreëerd voor opleiding, vorming of de tweede pensioenpijler.
- De loonvorming moet meer flexibiliteit en differentiatie toelaten. Een modern parafiscaal kader moet dit stimuleren en ruimte bieden voor individuele afspraken in de loonvorming, voor meer loon op basis van competenties en prestaties in plaats van loon op basis van achterhaalde automatismen. De manier waarop het loon bepaald wordt, moet de werknemer prikkelen om zijn of haar competenties te ontwikkelen. Dit bevordert de ‘employability’ wat ook tot meer kansen en succes leidt op de arbeidsmarkt.

Meer verdienen wordt in België zeer zwaar belast

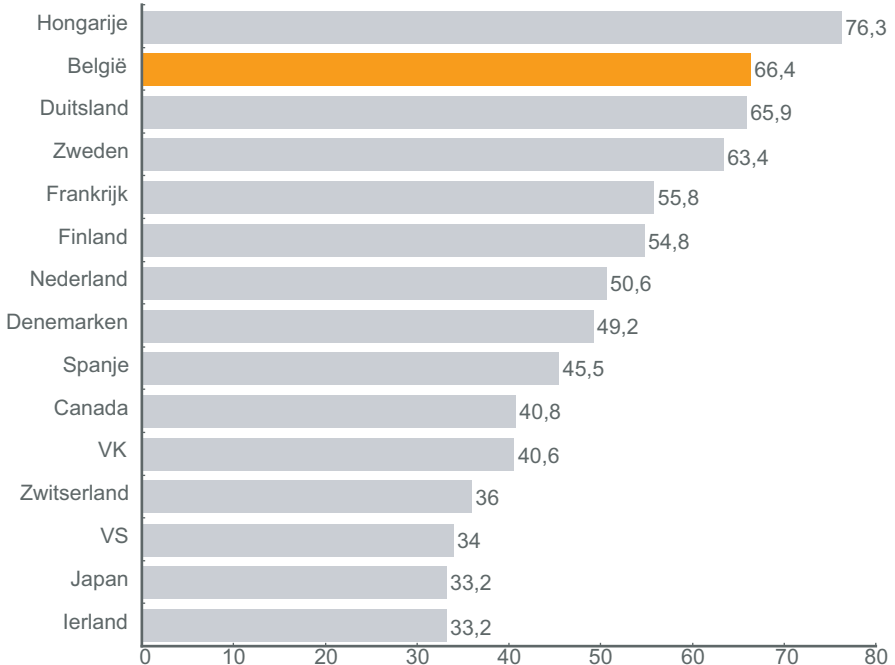
Indien bijvoorbeeld een alleenstaande werknemer met een gemiddeld inkomen één euro meer kost aan de werkgever, stroomt daarvan in 2006 twee derde terug naar de overheid. Zulks in de vorm van inkomstenbelastingen, werknemersbijdragen en werkgeversbijdragen.

In de meeste landen ligt deze totale marginale loonwig beduidend lager. Enkel in Hongarije zien we voor dit gezinstype een nog hogere marginale loonwig. Opvallend is dat ook voor andere gezinstypes deze totale marginale loonwig in België minstens even hoog ligt.

Totale marginale belastingsvoet

in procent van de toename van de arbeidskost, 2006

Voor een alleenstaande, zonder kinderen, met een gemiddeld inkomen

Bron: OESO, Taxing Wages, 2007

Maatregel 4

Regelgeving voor de immigratie van buitenlands talent versoepelen

In België wordt de tewerkstelling van vreemde werknemers strikt geregeld door de federale overheid. Algemeen geldt dat een vreemde werknemer moet beschikken over een arbeidskaart en een werkgever moet beschikken over een arbeidsvergunning. De werknemer wordt vrijgesteld van deze arbeidskaart wanneer hij onderdaan is van een lidstaat van de EU.

De meest recente ontwikkelingen op dat terrein hebben te maken met de uitbreiding van de EU naar het oosten. Vanaf de uitbreiding in 2004 beschikten lidstaten over de mogelijkheid om van een overgangperiode gebruik te maken waarin de toegang van deze lidstaten tot de eigen arbeidsmarkt werd beperkt. België koos in het verleden reeds voor twee jaar uitstel en medio 2006 vroeg het opnieuw 3 jaar uitstel, tot 2009 dus. Het uitstel kan maximaal tot 2011 gerokken worden. Intussen werden een aantal maatregelen uitgewerkt. Er kwam een registratiesysteem voor buitenlandse werknemers dat de naam Limosa kreeg en de inspectie werd uitgebreid en verstrengd. Elk gewest kreeg bovendien de mogelijkheid om knelpuntberoepen af te bakenen waarvoor de grens wel open ging.

In totaal werden in Vlaanderen over 2006 gespreid 27.524 arbeidskaarten toegekend aan vreemde werknemers. In ruim 15.000 gevallen ging het over B-kaarten. Die staan een tewerkstelling toe voor een bepaalde duur en worden hoofdzakelijk gebruikt voor de invulling van knelpuntberoepen. Bijna 9.000 van deze kaarten werden afgeleverd aan Poolse onderdanen. Een groot deel van deze vergunningen zijn echter verlengingen, zodat er eigenlijk geen sprake is van een massale toestroom van nieuwe arbeidskrachten uit het oosten.

Intussen neemt de krapte op de arbeidsmarkt toe. Het aantal knelpuntvacatures stijgt en ze blijven langer openstaan. Het totaal aantal knelpuntvacatures nam in één jaar met 30 procent toe tot 230.000 in 2006. De sterkst stijgende sectoren zijn land- en tuinbouw, energie en water, informatica, diensten aan bedrijven, bouw en productie.

Dit moet de komende regering doen:

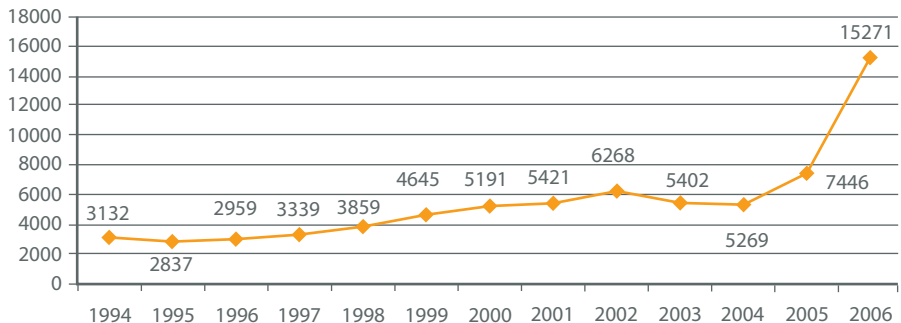
- De normeringbevoegdheden inzake immigratie moeten worden overgedragen aan de gewesten omdat de knelpuntberoepen regionaal verschillen.
- De overgangsregeling wordt beëindigd. De Belgische grenzen moeten volledig openstaan voor de onderdanen uit de nieuwe EU-landen.
- De immigratieprocedures voor kenniswerkers en high potentials afkomstig uit landen buiten de EU-25 worden versoepeld en vooral administratief vereenvoudigd.

Regelgeving voor immigratie van buitenlands talent versoepelen

In 2005 was er al een aanzienlijke stijging van de arbeidskaarten B met meer dan 40 procent. Deze trend heeft zich verder doorgezet in 2006, met meer dan een verdubbeling van het aantal toegekende arbeidskaarten tot gevolg.

Het aantal toegekende kaarten stemt echter geenszins overeen met het werkelijk aantal gemigreerde werknemers en beantwoordt helemaal niet aan de 'gevreemde' massale immigratie. Vooreerst bestaat een groot deel van deze vergunningen uit verlengingen. Bovendien blijft deze migratie grotendeels beperkt tot seizoensarbeid in de tuinbouwsector.

Evolutie van de immigratie

Bron: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie

---

U bevindt zich op de pagina's van Spoor 2:
Minder overheid met minder lasten voor hogere
competitiviteit

- Maatregel 5 **Een strikt begrotingsbeleid met overschotten om kosten van de vergrijzing te financieren**
- Maatregel 6 **Drie procentpunt BBP minder primaire overheidsuitgaven**
- Maatregel 7 **Loonlastenverlaging die talent betaalbaar maakt**
- Maatregel 8 **Ambitie in marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit**
- Maatregel 9 **Dertig procent minder administratieve lasten voor ondernemingen**

Spoor 2

Minder overheid met minder lasten voor hogere competitiviteit

---

De Belgische overheidsfinanciën staan budgettair voor belangrijke uitdagingen. Enerzijds zullen de oplopende kosten voor pensioenen en gezondheidszorg straks behoorlijk meer geld vragen. Anderzijds zal onze economie de uitgaven niet kunnen compenseren en zal de overheid zuiniger en efficiënter moeten werken. De combinatie van beiden vereist de nodige voorzienigheid en voorzichtigheid. Het wordt dus regeren met de vinger op de knip van de portemonnee. De overheid zal niet alleen moeten snoeien in het budget, ze kan de schaar ook hanteren in het wegsnijden van allerlei marktbelemmeringen en regels. Daar wordt nu extra groei en extra productiviteit aan banden gelegd. Wat meevalt, is dat het weglakken van regels lekker goedkoop is.

Maatregel 5

Een strikt begrotingsbeleid met overschotten om kosten van de vergrijzing te financieren

Is België op begrotingsvlak een goede Europese leerling? Met uitzondering van het jaar 2005 is de afgelopen jaren steevast een begroting in evenwicht gehaald. De Europese Commissie noemt België een voorbeeld op het vlak van schuldafbouw: de schuldgraad nam inderdaad af van 103,3 procent van het BBP in 2002 tot 87,6 procent van het BBP eind 2006¹³. Tegen 2010 kan een schuldgraad van 75 procent gerealiseerd worden¹⁴.

Bij dat goede rapport worden wel kanttekeningen gemaakt. De Europese Commissie en het IMF¹⁵ zeggen er ons meteen bij dat de evolutie naar een begroting met voldoende overschotten te traag verloopt en nog teveel steunt op eenmalige maatregelen. Er zijn structurele overschotten nodig om de vergrijzingskosten te kunnen dragen. Vandaag zijn die overschotten er nog niet. In het stabiliteitsprogramma van 2000 werd gepland om tegen 2005 een overschot van 0,7 procent van het BBP op de begroting te halen. Die doelstelling is vandaag verschoven naar 2009.

Toekomstgericht begrotingsbeleid streeft vandaag naar voldoende hoge overschotten om de kosten van de vergrijzing te financieren. Het begrotingspad dat recent uitgetekend werd door de Hoge Raad voor Financiën houdt daar rekening mee en moet dus als absoluut minimum opgevolgd worden. De Hoge Raad voor Financiën schrijft voor dat het begrotingsoverschot tegen 2015 moet opgelopen zijn tot 1,9 procent van het BBP¹⁶.

Dit moet de komende regering doen:

- Het tekort op de begroting 2007 wordt op structurele wijze opgelost.
- De begrotingsoverschotten komen er versneld. Daarbij moet het begrotingspad dat door de Hoge Raad voor Financiën is uitgestippeld, als een minimum beschouwd worden.
- Meevallers die een gevolg zijn van de conjunctuur mogen niet opgesoupeerd worden, maar moeten een hoger begrotingsoverschot opleveren. Omgekeerd mogen conjuncturele tegenvallers niet langer meer resulteren in een afzwakking van de begrotingsdoelstellingen.

13) Instituut voor de Nationale Rekeingen, rekeningen van de overheid 2006 (maart 2007).

14) Beoordeling Stabiliteitsprogramma België door de Europese Commissie (maart 2007).

15) Belgium: 2006 Article Consultation-Staff Report (januari 2007).

16) Hoge Raad van Financiën (maart 2007) Naar houdbare en intertemporeel neutrale overheidsfinanciën in het licht van de vergrijzing.

Een strikt begrotingsbeleid

Het primair saldo is het verschil tussen overheidsinkomsten en de overheidsuitgaven, zonder de interestlasten mee te rekenen. Het is de beste graadmeter om het begrotingsbeleid te evalueren.

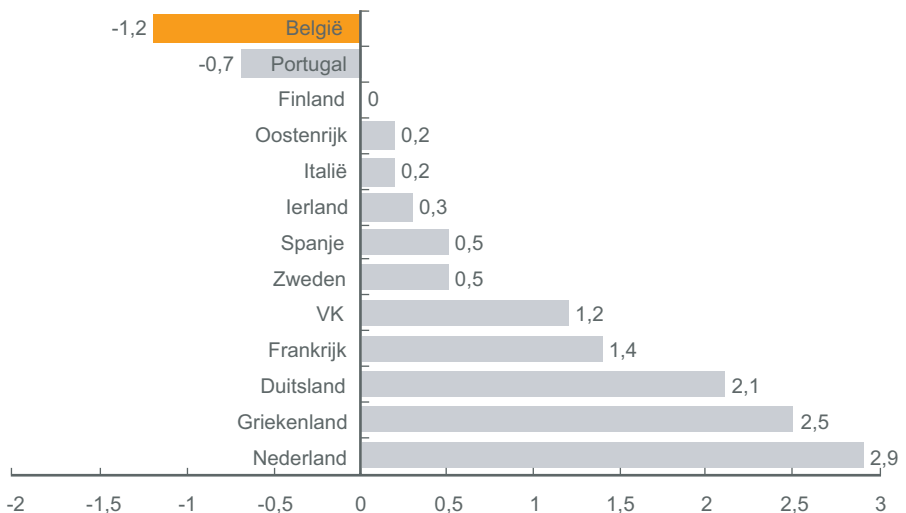
België heeft op dit vlak de jongste jaren in vergelijking met andere EU-landen de slechtste evolutie gekend. En dit ondanks de nog hoge schuldgraad.

Door de aantrekkende conjunctuur kenden de meeste landen een toename van het primair saldo. Dit was niet zo in België.

De begroting in evenwicht is er in grote mate gekomen door de afnemende interestlasten.

Evolutie primair saldo tussen 2003 en 2007 in internationaal perspectief

Verandering in procentpunt

Maatregel 6

Drie procentpunt BBP minder primaire overheidsuitgaven

België kent een hoge fiscale en parafiscale druk. Die bedroeg in 2005 volgens Eurostat 44,9 procent van het BBP. Dat betekent dat bijna de helft van alle toegevoegde waarde die gedurende een jaar geproduceerd wordt, terugvloeit naar de overheid, die dat dan weer uitgeeft aan sociale uitkeringen, het onderwijs, defensie enz. In Europa bedraagt de fiscale en parafiscale druk gemiddeld 39,9 procent van het BBP.

Die hoge (para)fiscale druk fruikt op termijn het privé-initiatief. Hij zet er sommigen toe aan om hun geluk te beproeven in zwartwerk. Een bona fide ondernemer wordt door zwartwerk tweemaal getroffen. Enerzijds betaalt hij meer belastingen omdat de zwartwerker die niet betaalt. Anderzijds heeft hij er een oneerlijke concurrent bij. Meer overheidscontrole vergroot het probleem enkel: de extra kostprijs leidt op termijn tot nog meer ontwijkingsgedrag.

Het kan nochtans anders. Verschillende internationale vergelijkingen tonen aan dat onze overheid met minder middelen eenzelfde dienstverlening kan aanbieden. Volgens onderzoekers van de Europese Centrale Bank is het verbeterpotentieel zeer aanzienlijk: met 66 procent van de middelen zou men dezelfde maatschappelijke resultaten kunnen boeken. We verklaren die cijfers niet heilig. Echter, ook de internationale rangschikkingen van de Wereldbank en het World Economic Forum tonen ter zake een verbeteringspotentieel. De richting is dus duidelijk.

Bovendien resten ons nog enkele jaren vooraleer de vergrijzingskosten zich in hun volle omvang doen gevoelen. Het is dus in de volgende legislatuur dat van het efficiënter maken van de overheidswerking een absolute prioriteit moet worden gemaakt.

Dit moet de komende regering doen:

- Tegen het einde van de volgende legislatuur moet het overheidsbeslag met 3 procentpunt van het BBP afgenomen zijn. Die vermindering mag niet ten koste gaan van de investeringskredieten.
- De hervorming moet samengaan met meer marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit en een hervorming van de arbeidsmarkt om zodoende de groeikracht van de economie te versterken.

Drie procentpunt BBP minder primaire uitgaven

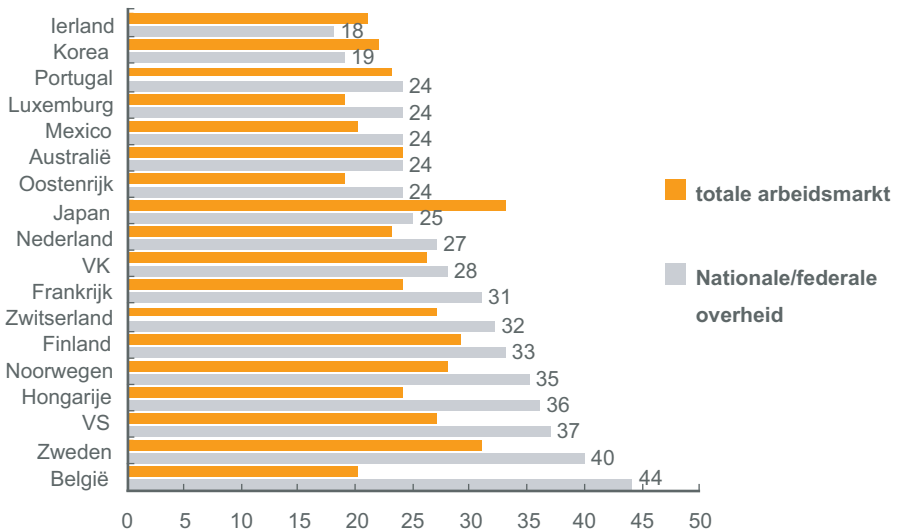
De volgende jaren gaan relatief veel ambtenaren met pensioen. In België is vandaag 44 procent van de ambtenaren in het federale ambtenarenkorps ouder dan 50 jaar. Daarmee kent België veruit het oudste ambtenarenkorps van alle OESO-landen.

Deze typerende leeftijdsstructuur en het verschil ervan met de reguliere arbeidsmarkt, zijn historisch bepaald. In de jaren zestig tot in het begin van de jaren tachtig was er een zeer aanzienlijke aangroei van de tewerkstelling in de publieke sector. Vanaf 1982 is België beginnen saneren. Er werden toen beduidend minder ambtenaren aangeworven.

De pensionering van een disproportioneel groot aandeel ambtenaren in de volgende jaren moet worden beschouwd als een opportuniteit. In plaats van hen automatisch te vervangen, moet gematigdheid aan de dag gelegd worden. Te meer daar een aanwervingsgolf de krapte op de private arbeidsmarkt nog zou versterken.

Aandeel werknemers van meer dan 50 jaar, op nationaal/federaal overheidsniveau, (2005)

in procent van totaal

Bron: OESO (2006), Report on Ageing in the Civil Service

Maatregel 7

Loonlastenverlaging die talent betaalbaar maakt

Een economie die wil uitmunten door innovatie moet daarvoor het beste talent kunnen inzetten. En dat talent moet betaalbaar blijven. Werk geven aan talent wordt in België echter zwaar belast. Wie werkt geeft, moet daar in vergelijking met z'n buitenlandse concurrenten teveel voor betalen aan de overheid. Een onderzoekingenieur in de farmaceutische industrie met ongeveer 5 jaar ervaring draagt een totaal prijskaartje van nagenoeg driemaal zijn of haar nettoloon. Verplaatsen we dezelfde ingenieur naar een andere Europese firmaonderneming, dan kost die doorgaans tot tweemaal zijn of haar nettoloon. De veelheid aan banenplannen maakt de bestaande lastenverlaging weinig transparant, niet in het minst voor buitenlandse investeerders.

De hoge belasting op arbeid maakt werk geven niet alleen duur. Ons huidige systeem maakt tegelijk ook werken zelf minder aantrekkelijk. Er gaapt immers een enorme kloof tussen de totale loonkosten die de werkgever voor de werknemer draagt en het nettoloon dat de werknemer daadwerkelijk ontvangt. De kloof tussen de totale loonkosten voor de werkgever en het beschikbaar nettoloon voor de werknemer noemt men de loonwig. In Europa bedraagt die loonwig voor een alleenstaande zonder kinderen gemiddeld 38 procent. In België is dat 49,1 procent. Arbeid is hierdoor te duur en weinig lonend. In het bijzonder zien kenniswerkers elke loonsopslag door de hoge marginale belastingsvoet grotendeels in de zakken van de overheid verdwijnen. Dit alles is zeer negatief voor de werkzaamheidsgraad en de innovatiekracht van een economie.

Dit moet de komende regering doen:

- De federale regering verlaagt de bijdragevoet van de werkgeversbijdrage. Een daling van de bijdragevoet zorgt immers voor de meest transparante lineaire lastenverlaging, ook voor buitenlandse investeerders. De bijdragevoet kan verlaagd worden door de loonmatigingsbijdrage (ca 7,5 procent) stapsgewijs tot nul af te bouwen. De totaalopbrengst van de loonmatigingsbijdrage wordt vandaag geraamd op 3,4 miljard euro. Dit betaalt zich terug door een stijging van de werkzaamheidsgraad. Een afgeslankte overheid maakt de financieringscirkel rond.
- De loonlastenverlaging heeft in het verleden terecht veel zorg besteed aan de lagere lonen. De algemene structurele loonlastenvermindering maakt sinds kort ook het duur betaalde talent een beetje goedkoper. Daarom wordt nu de hoge looncomponent versterkt. De huidige korting van 6 procent voor het gedeelte van het loon boven 4.000 euro bruto per maand wordt verdubbeld. De kostprijs wordt geraamd op 350 miljoen euro.
- Specifiek naar O&O-medewerkers toe geldt straks een niet doorstorting van de 65 procent-vrijstelling voorheffing en dit ongeacht plaats of organisatie. De kostprijs hiervan wordt geraamd op 340 miljoen euro.

- De belasting op arbeid wordt voor iedereen verlaagd door de bijzondere bijdrage voor de sociale zekerheid af te schaffen. Deze bijdrage kost de gezinnen vandaag 800 miljoen euro. Deze afschaffing biedt ook ruimte voor het eventueel opkrikken van de persoonlijke bijdrage voor de tweede of derde pensioenpijler.

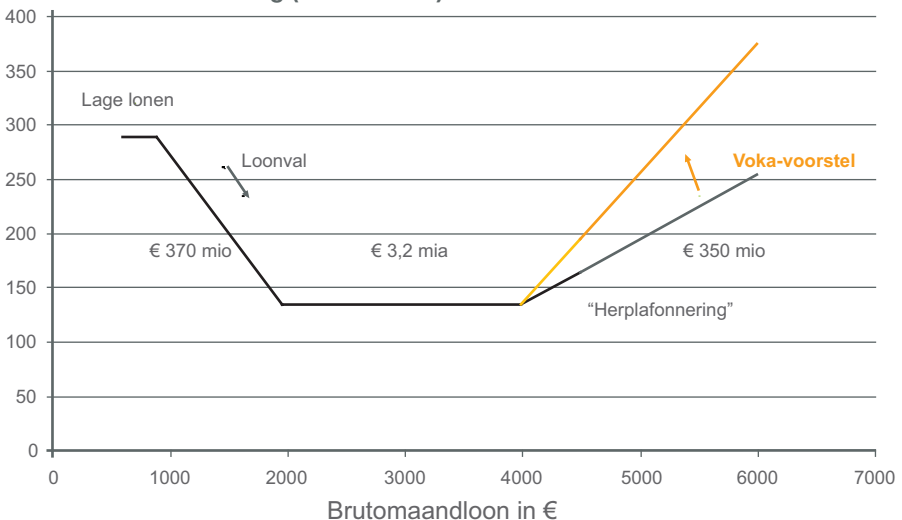
Er komt een lastenverlaging die talent betaalbaar maakt

In het verleden zijn verschillende selectieve lastenverlagingen voor de werknemers met een laag loon (werkbonus, structurele vermindering) doorgevoerd. Op heden treft de loonwrig in het bijzonder de kenniswerkers met hogere lonen. In vergelijking met andere landen is hun arbeid hyperduur en weinig lonend. Dit komt omdat er in andere landen een loonplafond bestaat waarboven geen bijdragen meer verschuldigd zijn.

Om de lasten op gekwalificeerde arbeid te verlagen wil Voka dat verder wordt ingezet op een RSZ-korting voor de hogere lonen. Voka vraagt aan de komende regering om de huidige korting van 6 procent voor het gedeelte van het loon boven 4.000 euro bruto per maand te verdubbelen. De kostprijs hiervan wordt geraamd op 350 miljoen euro.

Dit vormt een kleine correctie op de afschaffing van de bijdrageplafonds van begin de jaren tachtig. De stijgende vraag naar deze kenniswerkers zorgt ook voor trek in de schouw van afgeleide tewerkstelling.

Structurele vermindering (maandbasis)

Maatregel 8

Ambitie in marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit

Ondernemingen zijn economische spelers. Ze begeven zich op een markt en gaan daar de concurrentie aan. De overheid kan de markt regelen. Dat doet ze via allerlei wetgeving en andere regels die de mate van concurrentie bepalen.

Meer regels betekent ook meer restricties. Hoe meer restricties er zijn, hoe moeilijker het is om als concurrent de markt binnen te dringen. Er zijn vrij sterke verschillen inzake het niveau van regulering, afhankelijk van de sector. Alle ondernemingen doen beroep op professionele dienstverleners zoals boekhouders en notarissen en maken gebruik van nutsvoorzieningen zoals elektriciteit, postdiensten e.a. Dit zijn voorbeelden van zogenaamde intermediaire diensten. Voldoende mededinging op deze markten leidt tot een lagere prijs en dat biedt kostenvoordelen aan ondernemers¹⁷. In vergelijking met het OESO-gemiddelde zijn de spoorwegen en de distributiesector bij ons relatief zwaar gereguleerd.

Niet relevante regulering maakt ondernemen (onnodig) duur. Minder belemmering betekent meer concurrentie en lagere prijzen voor de ondernemingen. Minder belemmering en dus meer concurrentie betekent ook meer innovatie. In open markten worden sneller de beste bedrijfspraktijken gespot.

De arbeidsproductiviteit is er de voorbije tien jaar het sterkst op vooruit gegaan in de landen die het minst aan regelgevende restricties onderhevig waren. Studiewerk van de OESO¹⁸ geeft aan dat de productiviteitsgroei in België de afgelopen tien jaar 0,65 procentpunt hoger had kunnen uitkomen mocht het Belgische niveau van belemmering dat van het meest geliberaliseerde land evenaren. Minder belemmering zou bovendien meer buitenlandse investeringen aantrekken en dus een boost geven aan de tewerkstelling. De OESO becijferde voor België dat de afbouw van de belemmeringen die directe buitenlandse investeringen in de weg staan, de tewerkstelling in buitenlandse filialen quasi zou verdubbelen.

In minder en betere regels zit dus een verborgen winst. Koppel daaraan een kwaliteitsvolle transparante regelgeving en meer rechtzekerheid, en het verbeterpotentieel is vrij uitgesproken.

Dit moet de komende regering doen:

→ België start een ambitieus programma voor marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit. Van alle bestaande regelgeving wordt nagegaan of ze een marktversturende werking heeft. Regelgevende belemmeringen worden weggenomen en de dienstverlenende sectoren die toeleverancier zijn voor het bedrijfsleven worden vrijgemaakt.

17) OECD, Going for Growth 2007

18) OECD, Going for Growth 2007

- De liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt wordt doorgetrokken. Het doel is de realisatie van één Europese elektriciteits- en gasmarkt. Het internationaal netwerk wordt versterkt en komt onder geharmoniseerd beheer. Een degelijk netwerk is noodzakelijk om de concurrentie op de EU-markt te realiseren. Er wordt geïnvesteerd in transportcapaciteit. De overheid moedigt ook investeringen in productiecapaciteit aan.

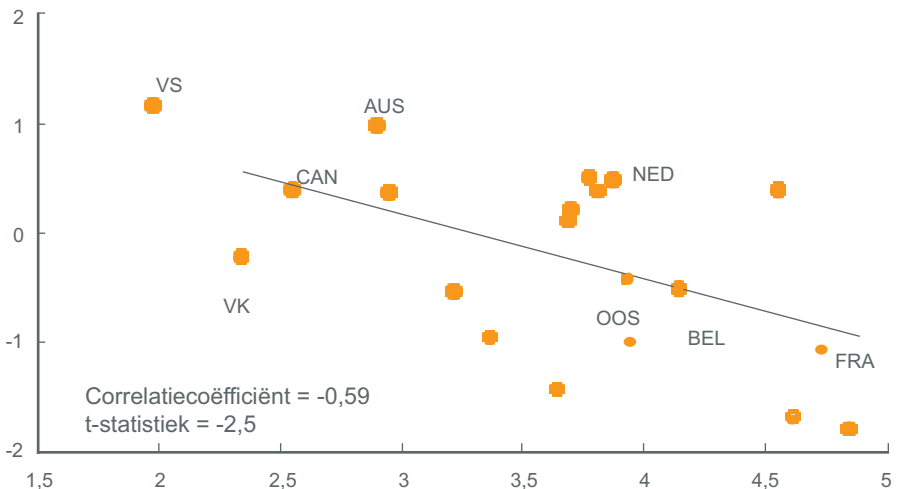
Productmarktregulering en arbeidsproductiviteit*

Sinds het midden van de jaren negentig nam de groei van de arbeidsproductiviteit toe in relatief licht gereguleerde economieën. In meer gereguleerde landen nam de groei van de arbeidsproductiviteit minder snel toe of nam ze zelfs af.

Een recente OESO-analyse maakt duidelijk dat België in de voorbije jaren een beduidend sterkere groei van de arbeidsproductiviteit gekend zou hebben indien intermediaire nutsvoorzieningen meer geliberaliseerd waren.

Toename arbeidsproductiviteitsgroei 1996-2003 vs 1985-1995

in procentpunt

Gemiddelde regulering in 7 intermediaire sectoren**

* Arbeidsproductiviteit is gedefinieerd als output per gewerkt uur

** de 7 intermediaire sectoren: luchtvaart, telecom, electriciteit, gas, spoor, wegtransport en post

Maatregel 9

Dertig procent minder administratieve lasten voor ondernemingen

Om haar beleid te kunnen uitvoeren heeft de overheid soms informatie nodig van ondernemingen en burgers. Die wordt verzameld via formulieren, en dat elektronisch of op papier. De informatie wordt verwerkt en gedeeld tussen de verschillende administraties. Te vaak leidt deze informatiebehoefte van de overheid tot administratieve overlast. Informatie wordt dubbel opgevraagd, er wordt overbodige informatie opgevraagd of de informatie wordt foutief verwerkt. Veel informatieverplichtingen zijn verouderd, overbodig, ingewikkeld, tijdrovend en repetitief.

Een en ander zorgt voor nodeloos tijdverlies en nodeloze kosten. De kostprijs van de administratieve verplichtingen werd in 2004 door het Planbureau¹⁹ op zo'n 7,3 miljard euro geraamd, een cijfer voor ondernemingen en zelfstandigen samen. Dat bedrag stond voor 2,6 procent van het BBP. De Europese Commissie becijferde dat een vermindering van de administratieve lasten met 25 procent tegen 2012 een BBP-winst van 1,5 procentpunt zou opleveren²⁰. De Commissie heeft zich daartoe verbonden en verlangt van de lidstaten een gelijkaardige inspanning.

Administratieve lasten maken ondernemen onnodig duurder. Ze maken ondernemen ook onnodig ingewikkeld. Regels zijn vaak complex, onduidelijk en star. Die starheid geeft aan dat de overheid de ondernemingen niet echt vertrouwt. En een ontbrekend cijfer zorgt al snel voor blokkering van het dossier.

Dat moet veranderen. De administratieve lasten moeten worden ingeperkt. De regelgeving moet transparant en van hoge kwaliteit zijn. Ondernemingen moeten er gemakkelijk hun weg in kunnen vinden. En in plaats van wantrouwen, moet vertrouwen het uitgangspunt zijn. Wie bewijst dat vertrouwen niet aan te kunnen, moet dan streng aangepakt worden.

Dit moet de komende regering doen:

- De nieuwe federale regering gaat administratieve meerlasten compenseren, zoals vandaag al gebeurt in Vlaanderen. Ze zorgt ervoor dat bijkomende lasten in een bepaald beleidsdomein gecompenseerd worden door een overeenstemmende vermindering van de administratieve lasten in datzelfde beleidsdomein.
- De regering voert tegen 2008 een nulmeting in voor de belangrijkste administratieve lasten die op de ondernemingen wegen. Dat gebeurt volgens een uniforme methode, zoals bijvoorbeeld de Oostenrijkse overheid hanteert. Op basis van de nulmeting worden tegen 2009 per beleidsdomein en regelgeving kwantitatieve doelstellingen bepaald.

19) Planbureau, 2006, De administratieve lasten in België voor het jaar 2004

20) Europese Commissie, 2006, Persbericht IP/06/1562

- De administratieve lasten voor ondernemingen dalen met 30 procent tegen het einde van de legislatuur. Om de top te bereiken moeten we beter doen dan de 25-procentdaling die Europa voorschrijft. Een daling met 30 procent is realistisch. De nieuwe Nederlandse regering is met een programma gestart om de administratieve overlast voor de tweede keer op rij met een vierde te verminderen. Ook Scandinavische landen tonen dat administratieve lasten op grote schaal kunnen verlaagd worden.
- De overheid communiceert transparant over de voortgang en brengt daarvan regelmatig verslag uit.

Kwaliteit regelgeving kan nog veel beter

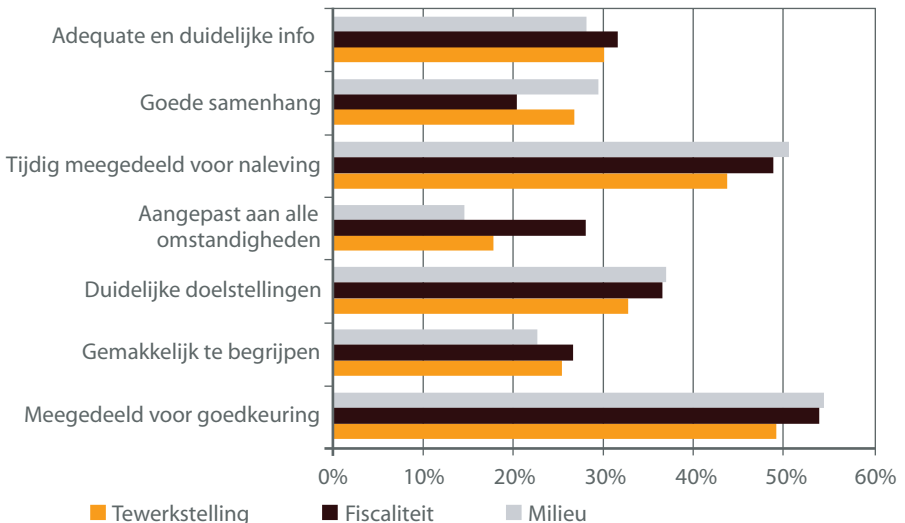
Een bevraging van het Planbureau wees uit dat ondernemingen niet tevreden zijn met de kwaliteit van de regelgeving.

Dat geldt vooral voor de flexibiliteit van de regelgeving. De regelgeving is meestal onvoldoende aangepast aan specifieke omstandigheden.

Ook de begrijpelijkheid van de regelgeving en de onderlinge samenhang laat veel te wensen over. De verstrekte informatie kan ook nog veel beter.

Het schort aan de kwaliteit van regelgeving

Aandeel van de ondernemingen dat (volledig) akkoord gaat met de stelling

Opmerking: Er werd geen rekening gehouden met de antwoordmogelijkheid “geen mening” bij de berekening van deze percentages.

Bron: Planbureau (2006), de administratieve lasten in België voor het jaar 2004, p 30

U bevindt zich op de pagina's van Spoor 3:
Regionale overheden met meer slagkracht
voor groei en jobs

Maatregel 10 **Homogene bevoegdheden voor werkgelegenheidsbeleid**

Maatregel 11 **Regionale bevoegdheid inzake vennootschapsbelasting**

Maatregel 12 **Regio's voluit verantwoordelijk voor hun economische hefboomen**

Maatregel 13 **Sterkere financiële verantwoordelijkheid van de deelstaten**

Maatregel 14 **Brussel wordt ontwikkeld als internationale economische groeipool**

Maatregel 15 **Vlaanderen weegt op de EU-besluitvorming**

Spoor 3

Regionale overheden met meer slagkracht voor groei en jobs

Stel u voor dat u met uw buurman moet overleggen naar welke tv-zender u vanavond en alle andere dagen van de week zal kijken. Stel u ook voor dat u beiden tegelijk met nog een andere buur moet afspreken wie wanneer mag zappen. Vindt u dat onzinnig? Welnee, het is het klassieke Belgische beleidsmodel. De ene minister mag een tv-toestel aan- of uitzetten, een andere kiest de zender en nog een andere heeft de reservebatterijen van de afstandsbediening op zak.

Het zou wat eenvoudiger geregeld mogen worden. Daarvoor is een slimme staatsordening nodig, met als belangrijkste voorwaarden homogene bevoegdheidspakketten, het dragen van financiële verantwoordelijkheid, met meer samenwerking en respect voor de andere regio's. Alleen dan komen er economische groei en meer banen.

Maatregel 10

Homogene bevoegdheden voor werkgelegenheidsbeleid

De arbeidsmarkten van Vlaanderen en Wallonië verschillen grondig. Beide regio's hebben verschillende inzichten over het werkgelegenheidsbeleid. Er zijn duidelijke verschillen in visie en gedrag. Wallonië heeft vooral een probleem van jongerenwerkloosheid, terwijl in Vlaanderen het hoofdprobleem ligt in de geringe activiteit van ouderen. Vlaanderen heeft vooral nood aan maximale arbeidsflexibiliteit en mobiliteit van arbeidskrachten, om herstructureringen goed op te vangen en de beschikbare arbeidsreserve vlot te kunnen inzetten. Wallonië moet het vooral zoeken in de fysieke mobiliteit van werkzoekenden en de vestiging van bijkomende bedrijven.

De bevoegdheid voor het arbeidsmarktbeleid is versnipperd over het federale en het regionale niveau. Dat geeft aanleiding tot een inefficiënt beleid.

De voorbeelden tonen dat aan.

Zo zijn de regio's bevoegd voor arbeidsbemiddeling en activering van werkzoekenden, maar is het de federale overheid die over de instrumenten daartoe beschikt. Moeten op federaal vlak beslissingen genomen worden, dan zorgen de verschillen in behoeften en visie vaak voor halfslachtige compromissen. Voorbeelden hiervan zijn de regelingen rond dienstencheques, de controle werkzoekenden, het Rosettabanenplan, de regeling van uitzendarbeid en terbeschikkingstelling.

Een regio kan niet zomaar de werkloosheidsuitkering als instrument inzetten voor de activering van werklozen. Daarvoor moet er eerst een akkoord worden gesloten met de federale overheid en dient er meteen overeenstemming te worden bereikt met de andere regio's. De gewesten zijn ook bevoegd voor de begeleiding van werkzoekenden naar werk en de gemeenschappen voor hun vorming, maar vrijwel uitsluitend de federale overheid plukt de vruchten wanneer een werkzoekende aan de slag geraakt.

De gemeenschappen zijn bevoegd voor onderwijs en vorming, de gewesten voor arbeidsbemiddeling, maar de federale overheid bepaalt nog steeds de bekwaamheidsvereisten voor bepaalde beroepen.

Het zou wat eenvoudiger geregeld mogen worden. Daarvoor is een slimme staatsordening nodig. Die moet homogene bevoegdheidspakketten creëren betreffende het werkgelegenheidsbeleid.

Dit moet de komende regering doen:

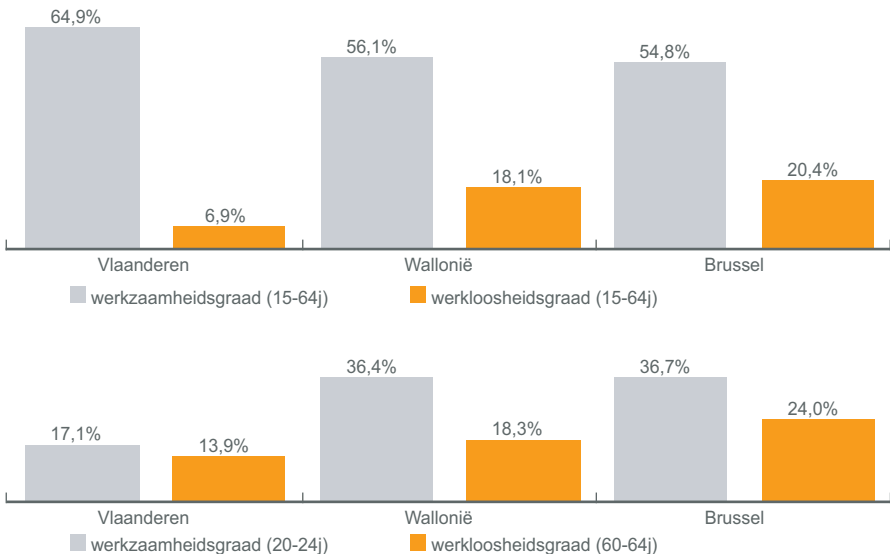
- De werkloosheidsverzekering wordt geregionaliseerd.
- De gewesten worden exclusief bevoegd voor selectieve RSZ-kortingen, gericht op specifieke doelgroepen.

- De gewesten worden bevoegd voor de regelgeving inzake uitzendarbeid, terbeschikkingstelling van personeel en de uitreiking van arbeidsvergunningen.
- De bevoegdheid om de toegangsvereisten tot een bepaald beroep te regelen, wordt overgedragen aan de gewesten.
- De gemeenschappen worden bevoegd voor het beleid betreffende het betaald educatief verlof en het Industrieel leerlingenwezen.

Homogene bevoegdheden voor werkgelegenheid

De arbeidsmarkten van Vlaanderen en Wallonië verschillen sterk en hebben elk hun specifieke uitdagingen. In Wallonië ligt de werkzaamheidsgraad bijzonder laag door een groot gebrek aan jobs en een grote groep van langdurig werklozen, inzonderheid bij jongeren. Vlaanderen kent een veel hogere werkzaamheidsgraad en een vrij beperkte jongerenwerkloosheid, maar heeft vooral problemen met het feit dat mensen op vroege leeftijd de arbeidsmarkt verlaten.

Vlaamse en Waalse arbeidsmarkt, wereld van verschil

Maatregel 11

Regionale bevoegdheid inzake vennootschapsbelasting

De gewesten in ons land zijn bevoegd voor het economische beleid en hebben elk hun beleidsvoorkeur. Maar de gewesten beschikken niet over één van de belangrijkste instrumenten in het economische beleid: de vennootschapsbelasting. Dat is een probleem, om verschillende redenen.

Ten eerste: de gewesten kunnen bedrijven enkel steunen met subsidies of via fiscale omwegen als incentives in de onroerende voorheffing of verlagingen van lokale bedrijfsbelastingen. Beide vertonen manifeste gebreken: subsidies kunnen een marktverstoring veroorzaken en worden daarom nauwlettend in het oog gehouden door de Europese Commissie en vaak ook verboden. Fiscale tegemoetkomingen via de onroerende voorheffing of de lokale belastingen vergen dan weer de medewerking van de gemeentebesturen. En dat is niet altijd eenvoudig en succesvol.

Ten tweede: de inkomsten uit de vennootschapsbelasting gaan uitsluitend naar de federale overheid. De gewesten worden dus niet beloond voor een goed economisch beleid door een hogere opbrengst in de vennootschapsbelasting, als gevolg van hogere bedrijfswinsten. Dat maakt de gewesten budgettair terughoudender om te investeren in een goed ondernemingsklimaat.

Ten derde en niet in het minst: de Belgische vennootschapsbelasting is Europees vergeleken - te hoog. Om aantrekkelijk te blijven voor investeerders moet de vennootschapsbelasting in België dringend omlaag. De hervorming van 2002 bracht het (gewone) tarief van 40,2 procent wel naar 34 procent en recenter bracht de notionele intrestaftrek²¹ de effectieve fiscale druk gemiddeld - voor hen die er baat bij kunnen vinden - terug tot tussen de 26 en 27 procent. Maar een daling van het algemene tarief zou niet alleen minder administratie opleveren, het blijft ook een ijkpunt waar kandidaat-investeerders zich op richten. Inmiddels staat de wereld immers niet stil: veel Europese landen hebben hun tarieven verlaagd. Van dertig OESO-landen heeft België het achtste hoogste nominale tarief, bijna 10 procentpunt hoger dan het gemiddelde van de EU. Volgens een recente studie zou een daling van het Belgische tarief tot het Europese gemiddelde 90.000 jobs opleveren.²²

Dit moet de komende regering doen:

- Met behoud van de federale belastbare grondslag en dus ook de notionele intrestaftrek moeten de gewesten principieel de mogelijkheid krijgen om:
  - binnen hun bevoegdheidsdomein (en op eigen kosten) fiscale incentives te geven voor duidelijk lokaliseerbare investeringen. Dit gebeurt via belastingkredieten, zodat de belastbare grondslag intact blijft;

21) Een aftrek ten belope van een fictieve vergoeding op het eigen vermogen naar analogie met de aftrek van rentelasten

22) J. Konings & H. Vandenbussche, vennootschapsbelasting, tewerkstelling en groei, beleidsnota VKW-Metena, nr. 13, mei 2006

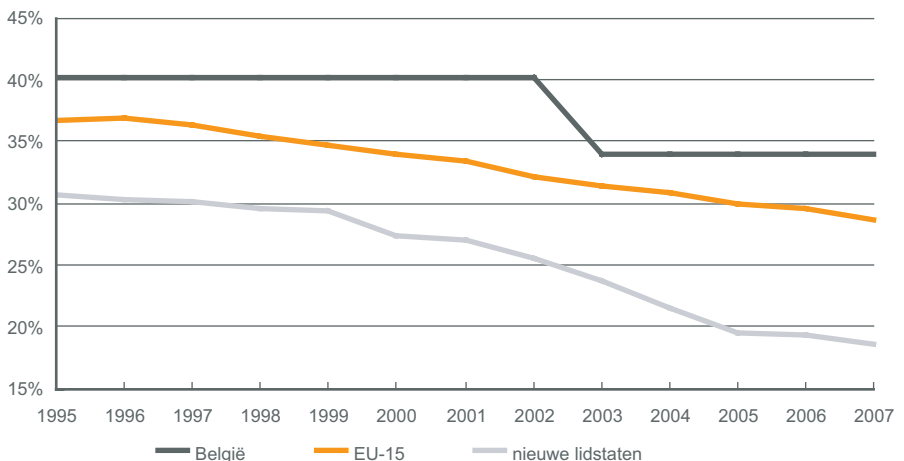
- de vennootschapsbelasting om te zetten in een concurrerende belasting, waarbij de gewesten aanvullend op het - eerst drastisch te verlagen - federale tarief een eigen regionaal tarief kunnen heffen, binnen een bepaald plafond. Een variatie hierop is de mogelijkheid van regionale kortingen of afcentiemen op de federale vennootschapsbelasting.

Vennootschapsbelasting internationaal vergeleken

Het nominale tarief in de vennootschapsbelasting ligt in België internationaal vergeleken zeer hoog. Een verlaging dringt zich op. De gewesten kunnen hier toe bijdragen indien ze de bevoegdheid krijgen om zelf de vennootschapsbelasting te verlagen in het kader van hun economisch beleid.

Het jongste decennium daalde het tarief in het “oude Europa” tot onder de 30 procent. In de nieuwe lidstaten ligt dit tarief thans iets onder de 20 procent. Het verschil met de andere lidstaten neemt toe. Bovendien kan ook in de volgende jaren een verdere verlaging verwacht worden. Zo besliste de Duitse regering om vanaf 2008 het tarief aanzienlijk te verminderen.

Evolutie nominaal tarief vennootschapsbelasting (1995-2007) in procent

Maatregel 12

Regio's voluit verantwoordelijk voor hun economische hefboomen

Economische hefboomen zijn een containerbegrip voor die economische elementen waarmee een overheid de economie kan beïnvloeden. Omdat de regio's in dit land economisch verschillend zijn, is het aangewezen dat een regio vrij is om zelf zijn economische hefboomen te kiezen en ook hoe het daarin wil investeren. Dat is in België niet altijd zo.

Voorbeeld hiervan is de vestigingswetgeving die bepaalt hoeveel concurrentie er is en waar en hoe ondernemingen zich kunnen vestigen. Nog een andere is de toegang tot de elektriciteitsdistributie. Vlaanderen is hier bevoegd, maar niet voor de tarieven. Die worden federaal bepaald. Een ander voorbeeld is de overheidssteun voor bedrijfsfinanciering. De gewesten zijn hier bevoegd, maar één van de instrumenten is federaal gebleven, met name het Federaal Participatie- en Investeringsfonds dat goedkoop geld leent aan werkzoekenden die een eigen bedrijf starten. Verder is het een anomalie dat de bedrijfssteun voor lucht- en ruimtevaart federale materie is, terwijl de gewesten bevoegd zijn voor economisch ondersteuningsbeleid.

Een andere belangrijke hefboom waar de federale aansturing een bijzondere handicap oplevert, is het spoorbeleid. Dat beleid bepaalt bijvoorbeeld hoeveel treinen er op bepaalde verbindingen rijden en of er meer of minder vrachtvervoer komt. Het houdt zich ook bezig met de klanten, de keuze van het treinaanbod, de investeringen en het onderhoud van het spoornet. Vandaag wordt dit alles federaal geregeld. De regio's hebben geen inspraak. Het verleden toont aan dat deze manier van werken vaak leidt tot wafelijzerpolitiek en tot dure compromissen. Of het zorgt ervoor dat noodzakelijke spoorinvesteringen in Vlaanderen niet kunnen, omdat ze niet passen in de regionale verdeelsleutel voor het federale investeringsprogramma.

Anders bekeken zeggen de vele compromissen rond het spoor ons ook dat we in noord en zuid andere behoeften en prioriteiten stellen en dus een ander beleid nodig hebben. Voor overschrijdende projecten zoals bijvoorbeeld het GEN, waar de beslissingen vandaag bij verschillende bevoegdheidsniveaus liggen en een snelle uitvoering stoot op een gebrek aan onderlinge afstemming, moet dan weer meer duidelijke coördinatie komen.

Dit moet de komende regering doen:

- Het spoorbeleid wordt deels geregionaliseerd. Dit betekent:
  - regionale vertegenwoordiging in NMBS en Infrabel;
  - de gewesten kunnen kiezen om te investeren (met eigen middelen) bovenop het federale investeringsplan;
  - de federale regulator voorziet regionale vertegenwoordiging van de gewesten om de toegang tot het net te verzekeren;
  - er komt één exploitatiemaatschappij voor het Gewestelijk Expresnet Brussel

(GEN), dat gestuurd wordt door een federaal-regionaal overlegcomité;

- De Lijn en de NMBS gaan samenwerken voor lightrailprojecten in het kader van voorstadsverbindingen.

→ Volgende economische hefboomen worden eveneens geregionaliseerd:

- vestigingswetgeving;
- lucht- en ruimtevaart;
- Federaal Participatie- en Investeringsfonds.

→ Energiedistributie voor het grootverbruik (>30kV) wordt terug naar het federale niveau en op termijn op Europees beleidsniveau gebracht.

Regio's beschikken over economische hefboomen

De Vlaamse overheid ontwikkelde de voorbije jaren een hele waaier van beleidsinstrumenten om de financiering van bedrijfsprojecten te stimuleren. Daarnaast bleef op federaal vlak het Participatie- en Investeringsfonds actief om starters te helpen in de financiering van hun zaak. Hierdoor werken regionale en federale loketten voor bedrijfsfinanciering door en naast elkaar. Dat bemoeilijkt een coherent beleid voor de ondersteuning van bedrijfsfinanciering.

Overheidsinstrumenten voor bedrijfsfinanciering in Vlaanderen

Maatregel 13

Sterkere financiële verantwoordelijkheid van de deelstaten

België is gefragmenteerd. Het bestaat uit verschillende economische werelden. Daarom is het beter dat de regio's op een aantal terreinen voor hun eigen beleid kunnen instaan. Een beleid dat het juiste recept voorschrijft en daarmee resultaat boekt moet daar ook voor beloond worden. Omgekeerd moet een slecht beleid afgestraft worden. Het kan niet zijn dat een overheid die geen inspanningen levert, of een slecht beleid voert, niet voor zijn verantwoordelijkheid gesteld wordt.

In België is dat wel zo. Er bestaat een grote solidariteit tussen Vlaanderen en Wallonië die echter ook een negatief effect heeft. Een regionale overheid die bijvoorbeeld niet investeert in jobcreatie en middelen verliest aan een inefficiënt beleid, kan de kosten van de gestegen werkloosheid gewoon afwentelen op de federale overheid.

Om een overheid te kunnen prikkelen om meer groei en jobs te creëren is het nodig dat ze ook de financiële gevolgen draagt van haar beleid ter zake. Die prikkel moet de solidariteit tussen Noord en Zuid automatisch overbodig maken.

Dit moet de komende regering doen:

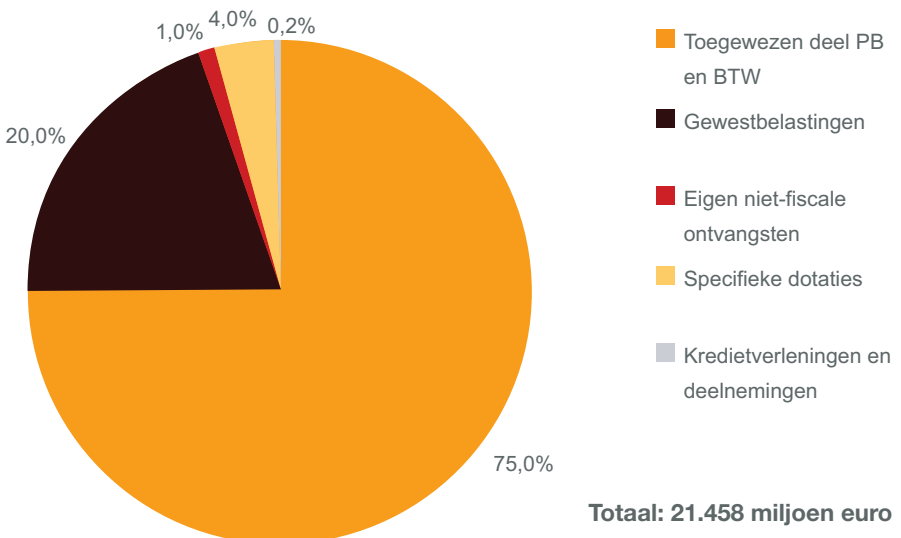
- Vanaf nu richten de gewesten en de gemeenschappen zich maximaal op groei en jobs. Ze worden daartoe geprikkeld omdat ze maximaal kunnen delen in de budgettaire return van dergelijk beleid door:
  - een financiering van de gemeenschappen in functie van hun fiscale bijdrage;
  - een doorgedreven fiscale autonomie van de gewesten inzake personenbelasting, vennootschapsbelasting en vastgoedbelastingen;
  - de overdracht van nieuwe bevoegdheden te koppelen aan eigen gewestelijke financiering daarvan met bijdragen en belastingen.
- Wallonië wordt voor het verlies aan ontvangsten door toepassing van de financiële responsabilisering gecompenseerd. Een overgangperiode van tien jaar lijkt ons haalbaar. De mate waarin deze transfers bijdragen tot de economische ontwikkeling en de werkgelegenheidsgraad van Wallonië wordt periodiek opgevolgd.

De beperkte fiscale autonomie van Vlaanderen

Amper 20 procent van de Vlaamse begroting wordt gefinancierd met eigen belastingen (gewestbelastingen). Circa 80 procent wordt gefinancierd met dotaties doorgestort door de federale overheid. De Vlaamse overheid beschikt weliswaar ook nog over de mogelijkheid om kortingen of opcentiemen toe te kennen in de personenbelasting. Maar de graad van fiscale autonomie blijft al bij al beperkt.

Waar haalt Vlaanderen zijn middelen?

Vlaamse begroting 2007

Bron: Vlaamse middelenbegroting 2007

Maatregel 14

Brussel wordt ontwikkeld als internationale economische groeipool

Brussel is een sterk internationaal merk, dat staat buiten kijf. Het Brusselse gewest produceert 19 procent van het Belgische bruto binnenlandse product. Brussel is de vijfde zakenstad in Europa. Brussel telt 1.809 buitenlandse ondernemingen, goed voor 234.000 jobs. De EU-instellingen zijn er goed voor 92.000 banen. Brussel is een begrip in Europa.

Op het eerste gezicht zijn de macro-economische prestaties goed. Anderzijds loopt er wel één en ander scheef. Denken we maar aan de wankelende verhouding tussen het Brusselse gewest en de 19 gemeenten, aan de veelheid aan politici en mandatarissen en aan het versnipperde beleid in verband met mobiliteit, ruimtelijke ordening, openbare werken, veiligheid en lokale fiscaliteit.

En dan zijn er andere harde cijfers die doen schrikken. Eén op de vier Brusselaars leeft onder de armoedegrens. Het inkomen per capita is er de voorbije 15 jaar in vergelijking met de rest van het land met liefst 25 procent op achteruit gegaan. De werkzaamheidsgraad in Brussel schommelt al jaren rond de 53 procent. In Vlaanderen bedraagt die 65 procent. Er is wel een grote instroom geweest van jonge Brusselaars op de arbeidsmarkt. Maar het zijn niet die Brusselse jongeren die in de economische groei zijn kunnen meegaan: vaak zijn zij slecht opgeleid en weinig taalvaardig. De economische groei in Brussel is vooral gerealiseerd door pendelaars uit Vlaanderen en Wallonië.

In deze context is het dan ook onbegrijpelijk dat Brussel dossiers blokkeert die de economische ontwikkeling van de stad vooruit kunnen helpen. Het is niet normaal dat het GEN nog eens drie jaar is uitgesteld en dat het dossier rond de luchthaven van Zaventem nog niet is uitgeklaard. De luchtvaartconomie rond de internationale luchthaven kan 20.000 nieuwe jobs genereren. Deze kansen niet benutten staat gelijk met het vernietigen van welvaart, in Brussel en Vlaanderen.

Brussel moet een troef voor Vlaanderen worden, en Vlaanderen een troef voor Brussel. De strategie die we voorstellen is er een van versterking, van internationale profilering, van betere bestuurbaarheid, van versteviging van de lijnen tussen Brussel en Vlaanderen. Brussel heeft een toekomstvisie en een strategisch plan nodig, voor zijn ontwikkeling als internationaal economisch centrum.

Dit moet de komende regering doen:

- Er is een nieuwe bevoegdheidsverdeling nodig tussen de Brusselse gemeenten en het gewest. Dit moet leiden tot een nieuw bestuursmodel voor de hoofdstad dat een efficiënt beleid mogelijk maakt.
- De samenwerking tussen de federale overheid en Brussel rond de hoofdstedelijke functie wordt uitgebreid tot de gewesten en gemeenschappen.

- Er komt een strategisch ontwikkelingsplan voor de hoofdstad. Zekere bouwstenen van dat plan zijn Brussel als luchthaveneconomie, als mediaeconomie, als zaken- en congrescentrum, als financieel dienstencentrum en als internationaal beslissingscentrum.
- Het Vlaamse Gewest en Brussel gaan intenser samenwerken op het vlak van opleiding en tewerkstellingsbeleid. Die samenwerking is in het bijzonder gericht op opleidingen Nederlands en het mobieler maken van de Brusselse werklozen, om ze een job te laten invullen in de Vlaamse rand.
- Het probleem van de geluidsnormen rond de internationale luchthaven van Zaventem wordt structureel opgelost.

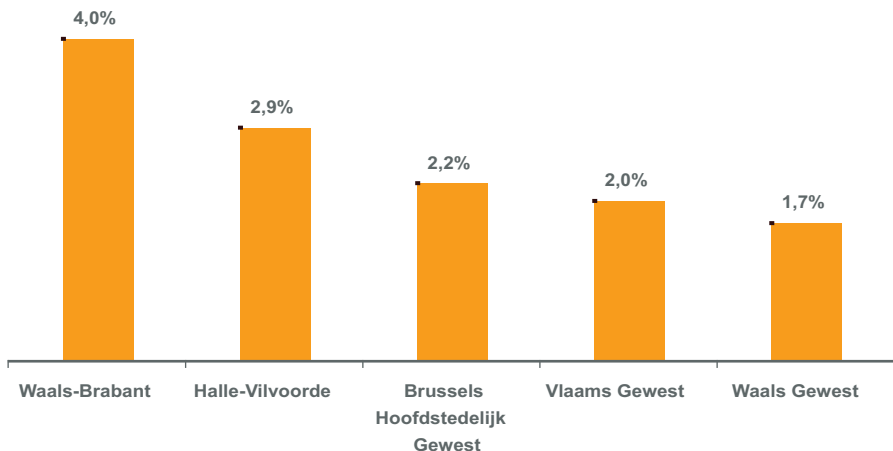

Brussel is een motor voor economische groei

Brussel is een motor voor economische groei, die steeds meer economische activiteiten in de rand van Brussel aantrekt.

Brussel groei in de rand

Gemiddelde jaarlijkse reële groei van het BBP
1995-2005

Bron: Regionale Rekeningen, 1995-2005

Maatregel 15

Vlaanderen weegt op de EU-besluitvorming

Ons land heeft een sleutelrol gespeeld in de Europese totstandkoming en mag daar terecht trots op zijn. Brussel heeft er zijn status van Europese hoofdstad aan overgehouden, met alle uitstraling vandien. In en rond Brussel leven en werken 92.000 mensen die verbonden zijn aan de EU-instellingen. De aanwezigheid van Europa in Brussel is dus groot. In al haar geledingen.

Het is dan ook vrij opmerkelijk dat ondanks dat Europese aanzien, buiten de enclave in de Brusselse Leopoldwijk, België weinig met Europa bezig is. België wentelt zich wellicht wat te deemoedig in z'n status van Europees gastland. We hebben Europa te gast, maar benaderen het in de politieke dagdagelijkse praktijk met vrij weinig strategische visie. En dus missen we kansen.

Die 'onzichtbaarheid' heeft ook te maken met het beslissingsmodel van Europa zelf. Dat is op landen gebouwd. Als dusdanig kan het van nature geen rekening houden met verschillende meningen in een regionaal verdeeld land. De oplossing die daarvoor is uitgedokterd is een toerbeurtregeling. Die houdt in dat afwisselend de regio's en de Belgische vertegenwoordiger aan de vergadertafel van de Raad mogen plaatsnemen. Een gevolg van de toerbeurtregeling is dat Vlaanderen niet zichzelf maar België vertegenwoordigt en dan nog enkel in de Raad van de EU en alleen via de toerbeurtregeling en voor bepaalde Raadsformaties. Een echte stem klinkt daar enkel wanneer er een duidelijke consensus bestaat tussen de regio's. Is die consensus er niet - hetgeen vaak het geval is, bijvoorbeeld in milieuzaken - dan dient België zich te onthouden. Het interne samenwerkingsakkoord dat deze vertegenwoordiging regelt, dateert overigens van 1994 en beantwoordt niet langer aan de feitelijke bevoegdheidsverdeling in dit land.

De af-en-aan vertegenwoordiging zorgt er wellicht mee voor dat Europa buiten Brussel nog teveel als een ver-van-mijn-bed gebeuren wordt beschouwd. Buiten het Parlementaire werk ontbreekt het ons ook aan een visie en strategische prioriteiten in de manier waarop we de EU benaderen.

Dit moet de komende regering doen:

- België legt in zijn standpunten meer strategische visie aan de dag op maat van de regio's. De regering omschrijft uitdrukkelijk haar Europese prioriteiten. Ze vermeldt ook hoe en wanneer deze prioriteiten getoetst en bijgesteld worden.
- België maakt werk van een volwaardige vertegenwoordiging van de regio's in Europa en ijvert voor een split vote-systeem, zodat de regio's elk voor hun bevoegdheden zelf deelnemen aan de EU-besluitvorming en hun stem afzonderlijk kunnen uitbrengen.
- De aanpak en onderhandelingen omtrent Europese beleidsthema's worden beter voorbereid en (pro)actief gecoördineerd. De regio's worden daarbij altijd op volwaardige wijze betrokken.

- België voert de EU-beslissingen snel en correct uit en waakt erover dat het niet eenzijdig verder gaat dan wat de EU-voorschrijft wanneer dit onze ondernemingen zou benadelen ten opzichte van concurrenten in andere lidstaten.
- Bij belangrijke Europese initiatieven wordt telkens een analyse gemaakt van de sociaal-economische impact voor Vlaanderen.
- Het federaal samenwerkingsakkoord van 1994 wordt aangepast aan onze constitutionele realiteit.

Europees slimmer inspelen op posities, procedures en personen

De federale overheid moet meer strategische visie aan de dag leggen in haar benadering van Europese dossiers. Het lobbyproces zelf moet samen met de regio's beter voorbereid en gecoördineerd worden. De vraag is telkens welke 'procedures' nodig zijn, welke 'posities' de beslissing bepalen en welke 'personen' het gewenste resultaat kunnen bereiken.

Vandaag zijn onze ambtenaren nog teveel gericht op de slotfase van het Europese wetgevingsproces. Als je wil scoren, moet je echter veel eerder en meer verspreid opereren. Vijfentachtig procent van de wet- en regelgeving loopt immers buiten Raad en Parlement om via geheel andere trajecten, zoals o.a. de comitologiepraktijk van de Commissie met zo'n 1000 geregistreerde en 800 niet-geregistreerde comités.

Essentieel is het bemannen van de verschillende expertencomités. Deze vormen de werkvloer van de Commissie. Het is de plaats waar de greenpapers (de definitie van het probleem); de white papers (de definitie van de oplossing) en de ontwerpregels worden uitgewerkt.

Triple P-spel in lobbyproces

Procedures

Europees Parlement: consultatie, medebeslissing
Raad
Implementatie via EU-comitologie
Hof van Justitie

Posities

Comitologie
Directoraten-generaal Commissie
Secretariaat-generaal voorzitterschap
Adviesorganen

Personen

Commissie: 'chef de dossier', kabinet
Rapporteurs EP, e.a.
Stafmedewerkers

U bevindt zich op de pagina's van het Spoor 4:
Pensioenen en gezondheidszorg betaalbaar houden

Maatregel 16 **Ondernemerschap in de gezondheidszorg**

Maatregel 17 **Betaalbare pensioensystemen volhouden**

Spoor 4

Pensioenen en gezondheidszorg betaalbaar houden

We blijven met zijn allen langer leven en laten ons heel die tijd graag goed verzorgen. Gelukkig wordt er op medisch vlak ook steeds meer mogelijk. En dat mag gerust zijn prijs hebben. Maar als we straks allemaal langer blijven leven, worden er ook langer pensioenen uitbetaald. Omdat we langer leven, zullen de kosten dus aanzienlijk stijgen. Daartegenover staat dat de financiering van dit alles grotendeels op de schouders rust van de ondernemingen en werkenden. Een onhoudbare situatie. De financiering van onze zorg en ons pensioen moet daarom opnieuw bekeken worden en wel in een toekomstperspectief voor de jongere generaties.

Maatregel 16

Ondernemerschap in de gezondheidszorg

Gezondheidszorg mag terecht worden omschreven als een hoeksteen van onze samenleving. Ondanks het feit dat onze gezondheidszorg zeer hoog wordt aangeschreven, zijn er duidelijke signalen dat het huidige systeem tegen zijn grenzen aanbotst. Daarbij spelen een aantal factoren een rol.

We blijven met zijn allen langer leven en laten ons heel die tijd ook graag goed verzorgen. We willen ons ook langer jong voelen. We worden als bevolking dan wel grijs, maar de echte gebreken van afhankelijkheid, die hebben we liever niet. Gelukkig wordt er op medisch vlak steeds meer mogelijk. En dat mag gerust zijn prijs hebben. Omdat we langer leven en de technologie meer mogelijk maakt, zullen de kosten dus aanzienlijk stijgen. Daartegenover staat dat de financiering van dit alles grotendeels op de schouders rust van de ondernemingen en werkenden in de samenleving, die daarvoor steeds meer van hun verdiende geld zullen moeten inleveren. Deze financiering is onhoudbaar als men de zorg op peil wil houden. Het is beter om het systeem van financiering daarom te herzien. Dergelijke nieuwe financiering gaat uit van een bijdrage in de personenbelasting of van een indirecte bijdrage, aangevuld met eigen bijdrages, en niet langer van een last op arbeid.

Het is beter te voorkomen dan te genezen. Dat kan geld sparen. Preventie, verzorging en nazorg zijn met elkaar verbonden en moeten als een geheel aangestuurd worden. Enkel op die manier kunnen efficiëntiewinsten tot 15 procent gerealiseerd worden.

De financiering en de organisatie van de zorg verloopt via procedures en wetten die een gelijk spel tussen overheids- en privé-spelers belemmeren. Dat maakt het moeilijk om nieuwe creatieve diensten op te zetten. In een markt met dergelijk groeipotentieel zouden veel sneller nieuwe bedrijfjes en ondersteunende diensten moeten ontwikkeld worden. Dat dit in werkelijkheid niet gebeurt, is te wijten aan marktdrempels die door de overheid in stand gehouden worden.

Dit moet de komende regering doen:

- De financiering van de gezondheidszorg gebeurt niet langer via arbeid. De financiering wordt omgebouwd naar een systeem van algemene volksverzekering. Daarbij wordt voor een meerpijlersysteem gekozen. Tweede en derde pijler worden met eigen bijdragen gefinancierd. Ze moeten wel fiscaal aangemoedigd worden.
- De overheid legt een norm op van 3 procent van het BBP inzake overheidsuitgaven voor gezondheidszorg die door het systeem van de algemene volksverzekering moet gefinancierd worden.

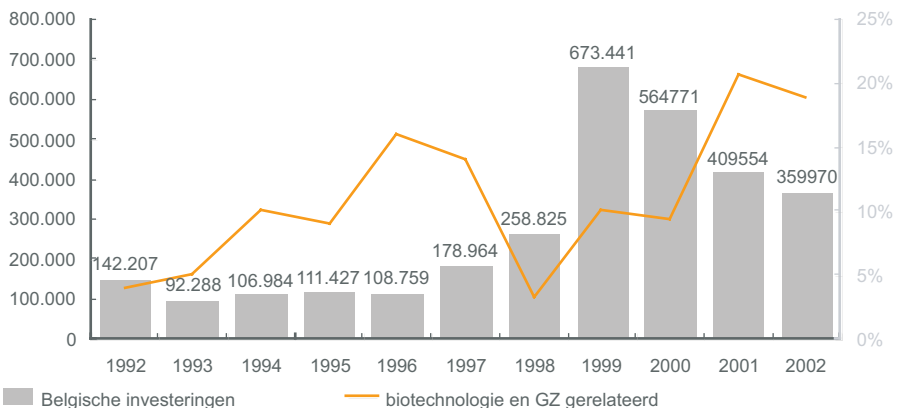
- Gezondheidszorg wordt integraal georganiseerd: preventie, verzorging en nazorg worden als een onlosmakelijk geheel beschouwd. Daarom wordt het gezondheidsbeleid overgeheveld naar de regio's.
- De overheid creëert meer ruimte voor privé-investeringen en ondernemingsinitiatief in de gezondheidszorg en in ondersteunende diensten. Zij moedigt daarenboven samenwerking aan zodat er synergie kan ontstaan tussen profit en socioprofit of tussen ondernemingen en de zorg.

Ondernemerschap in de gezondheidszorg

België kent een toename van de uitgaven voor de gezondheidszorg tot quasi 10 procent van het BBP. Tegenover een evolutie van stijgende uitgaven voor de gezondheidszorg, staat echter ook een relatieve toename van de investeringen in biotechnologie en in aan gezondheidszorg gerelateerde producten en diensten van ondernemingen.

Dit biedt kansen om innovatie in de gezondheidssector te realiseren door meer samenwerking van de social-profitorganisaties met commerciële ondernemingen. Ondernemerschap in de gezondheidszorg is dan ook dé uitdaging om efficiëntie en kwaliteit in deze toekomstsector te kunnen waarmaken.

Evolutie investeringen (België) en aandeel gezondheidszorg en biotech uitgedrukt in 1000 euro, aandeel uitgedrukt in procenten

Maatregel 17

Betaalbare pensioensystemen volhouden

Iedereen die gaat werken, betaalt het pensioen van iedereen die niet meer werkt. Als we straks allemaal langer blijven leven zullen al die pensioenen ook langer uitbetaald moeten worden. Vandaag telt ons land 1,81 miljoen vijftenzestigplussers. Tegen 2020 zullen dat er 424.000 meer zijn. Er zullen dan ook 321.000 vijftentachtigplussers in dit land wonen, twee keer zoveel als nu. Vandaag onderhouden vier werkende mensen één gepensioneerde. Tegen 2050 wordt het pensioen van dezelfde gepensioneerde door twee werkenden betaald.

Om al die pensioenen uit te betalen, zullen er dus meer mensen aan de slag moeten en zullen ze ook tot op latere leeftijd moeten blijven werken. Ook de pensioenreserves in het Zilverfonds zullen verder moeten aangedikt worden. Maar dat zal zelfs niet volstaan. Er moeten ook andere manieren gestimuleerd worden om onze pensioenen te financieren.

Dit moet de komende regering doen:

- Het wettelijk pensioen is een basispensioen en wordt opgebouwd met rechten die mee in verhouding staan tot de bijdragen. Rechten worden geïndexeerd (in plaats van forfaitair aangepast). Pensioenrechten worden opgebouwd in functie van het vereiste aantal loopbaan jaren.
- Eigen pensioeninitiatief wordt sterker aangemoedigd. Het fiscaal en het parafiscaal regime van de tweede pijler wordt geconsolideerd. Voor de tweede en derde pijler wordt een gezamenlijk fiscaal plafond afgesproken. Wie niet geniet van de tweede pijler, kan meer voordeel genieten in de derde pijler.
- Het ambtenarenpensioen wordt afgestemd op de pensioenpremie voor werknemers.
- Ondernemingen moeten meer vrijheid krijgen om een pensioensysteem op maat van de onderneming op te zetten, zonder dat dit evenwel de mobiliteit van de werknemer op de arbeidsmarkt mag belemmeren.

De harde realiteit van onze demografische toekomst

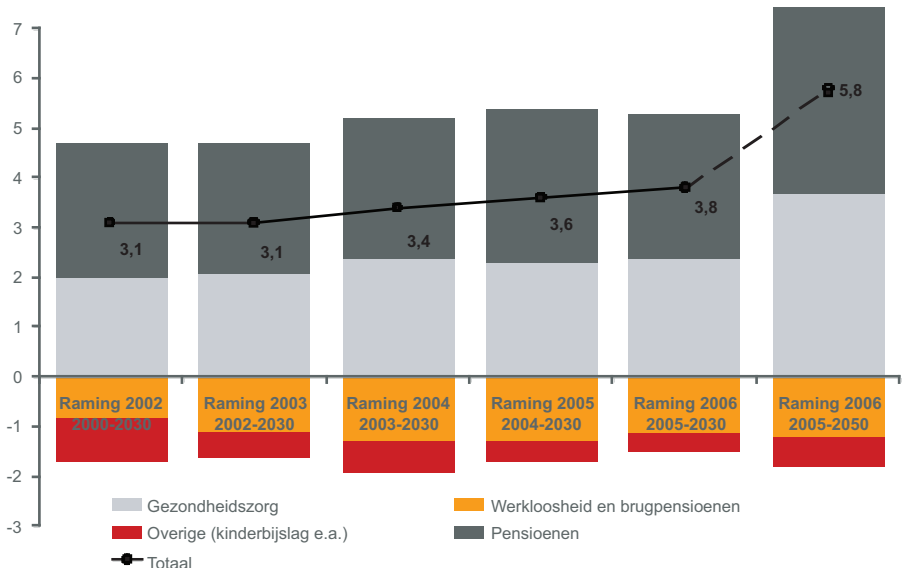
De onderstaande grafiek geeft een raming van de kosten verbonden aan de vergrijzing en dit voor de begroting in 2030 en 2050.

De extra overheidsuitgaven in 2030 ten opzichte van de jongste jaren staan in procent van het BBP. Een negatief cijfer duidt op een verwacht positief effect op de begroting.

“België belichaamt het verontrustende toekomstbeeld van de vergrijzende generaties van continentaal Europa. De vruchtbaarheidsgraad ligt er laag, er is een grote overheidssector, de wettelijke pensioenen zijn genereus, en de ouderen van dagen zijn er zeer afhankelijk van publieke uitkeringen. België moet nog een drastische hervorming doorvoeren. [...] Het is duidelijk een land dat nog geconfronteerd moet worden met de harde realiteit van zijn demografische toekomst.”

CSIS, 2003, The 2003 Aging Vulnerability Index

Geraamde kosten verbonden aan de vergrijzing voor begroting 2030 en 2050 extra kosten in procent van het BBP

Bron: Jaarverslagen van de Studiecommissie voor de vergrijzing: 2002/2003/2004/2005/2006

U bevindt zich op de pagina's van het Spoor 5:
Respect en waardering voor ondernemerschap als dé bron
van welvaart

Maatregel 18 **Evenwichtige en billijke aansprakelijkheid voor ondernemingen**

Maatregel 19 **Falen wordt positief benaderd**

Maatregel 20 **Gelijk speelveld bij openbare aanbestedingen**

Maatregel 21 **Klimaatbeleid met respect voor ondernemingsinspanningen en hun energiebehoeften, inclusief herziening uitstap kernenergie**

Maatregel 22 **Onafhankelijk douaneagentschap als volwaardige partner van logistieke ondernemingen met toegevoegde waarde**

Spoor 5

Respect en waardering voor ondernemerschap als dé bron van welvaart

---

Ondernemerschap is de motor van de economie en de bron van welvaart. Daarom ook moet de overheid ondernemerschap beter aanmoedigen, respecteren en waarderen.

Maatregel 18

Evenwichtige en billijke aansprakelijkheid voor ondernemingen

Ondernemingen en ondernemers die een bestuursfunctie uitoefenen, kunnen voor alles en nog wat aansprakelijk gesteld worden. De wetgever probeert daarmee fraude te voorkomen en als die zich toch voordoet, ze te bestraffen. De wetgever gaat daarmee uit van een negatief ondernemersbeeld. In plaats van vertrouwen te hebben in de ondernemer, blijkt de wetgever wantrouwig. Dat versterkt de negatieve imago-opbouw rond ondernemen. Wat in de publieke opinie natuurlijk het beeld versterkt dat ondernemen negatief is. Omwille van de risico's wordt ondernemen onaantrekkelijk. Dat uit zich in een laag starterspercentage.

Ondernemingen zijn de bron van welvaart. Het is de taak van de overheid om ondernemen aantrekkelijk te maken en het ondernemerschap aan te moedigen. Elke wetgeving die elementen bevat waardoor ondernemers bij voorbaat gestigmatiseerd worden, is een slechte wetgeving.

De aansprakelijkheidsregels waarmee ondernemen gepaard gaat, worden steeds talrijker en complexer. Hoofdelijke aansprakelijkheid van bedrijfsleiders, strafrechterlijke aansprakelijkheid van rechtspersonen en sociaal strafrecht verstikken de ondernemingsgeest. De strijd tegen fiscale fraude wordt afgewenteld op de ondernemingen. Het ten laste leggen van de tekortkomingen van het systeem van bonafide medecontractors verhoogt de ondernemingsrisico's op excessieve wijze.

Dit moet de komende regering doen:

- De overheid evalueert de bestaande wetgeving, ze wordt vereenvoudigd en bijgestuurd.
- Het wetsvoorstel Onkelinx tot wijziging van de strafrechterlijke aansprakelijkheid wordt ingetrokken.
- Er komt een einde aan de proliferatie van nieuwe wetten en regels op het vlak van aansprakelijkheid. We vragen dat vertrouwen in het bedrijfsleven wordt vooropgesteld. Dit kan onder meer door de scheiding tussen privé-vermogen en ondernemingsrisico's via een evenwichtige beperkte aansprakelijkheid te herstellen.
- Het speelveld moet gelijk zijn. De Belgische wetgeving is niet dwingender dan in andere Europese landen.
- De overheid geeft prioriteit aan ondernemerschap en wekt het vertrouwen daarin in de hand.

België ondernemingsvriendelijk?

De strenge aansprakelijkheidsregels fnuiken het ondernemerschap. In de 'doing business'-ranking van de Wereldbank bevindt België zich slechts in de middenmoot van de OESO-landen.

De 'doing business'-ranking van de Wereldbank

Een ondernemingsvriendelijke omgeving	rangschikking
Nieuw-Zeeland	1
Verenigde Staten	2
Canada	3
Verenigd Koninkrijk	4
Denemarken	5
...	...
België	14

Een onderneming starten	rangschikking
Canada	1
Australië	2
Nieuw-Zeeland	3
Verenigde Staten	4
Ierland	5
...	...
België	16

Maatregel 19

Falen wordt positief benaderd

Ondernemerschap is de motor van de economie. Daarom zijn er mensen nodig die een onderneming opstarten. Daarom ook moet de overheid ondernemerschap aanmoedigen. Maar ondernemen is risicovol. Niet iedereen slaagt. En de samenleving oordeelt bikkelhard. Een ondernemer die mislukt, riskeert een stigma voor het leven.

Wie het risico om te ondernemen neemt en jammer genoeg faalt, verdient mededogen en geen afstraffing. Het is de taak van de overheid om de angst voor het risico weg te nemen en de negatieve kijk op falen om te buigen. Iemand die risico neemt zou bejubeld moeten worden, ook wanneer het tegenzit. De ervaring kan dan aangewend worden bij de oprichting van een nieuwe zaak.

De overheid kan een aanvang nemen door de faillissementswetgeving aan te passen. Daarin wordt falen nog altijd bestraft. De faillissementswetgeving is door de talloze aanpassingen ook een rechtsonzeker kluwen geworden. De overheid moet de faillissementswetgeving gebruiken als een instrument om ondernemerschap te bevorderen.

Dit moet de komende regering doen:

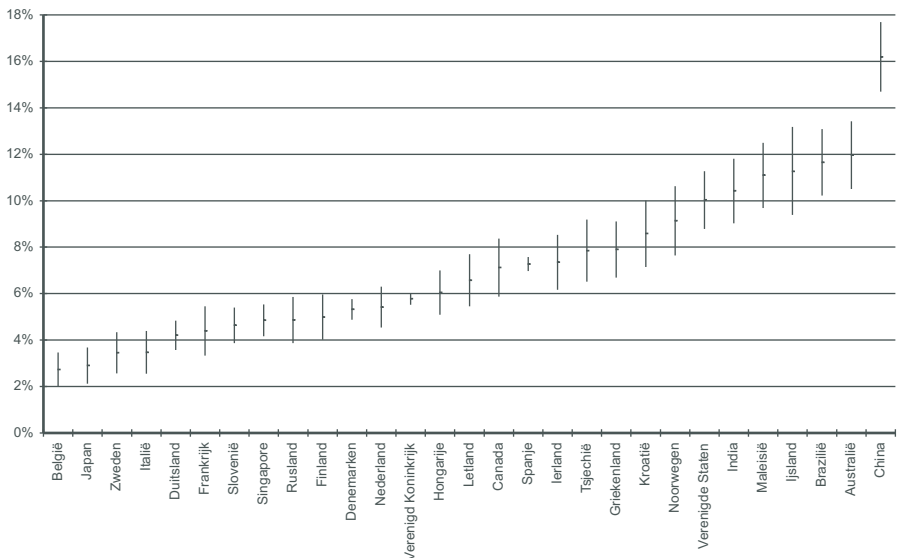
- De overheid komt tot een akkoord over het wetsontwerp 'continuïteit' van het bedrijf. Niet langer de bescherming van de schuldeiser, maar wel de continuïteit van het bedrijf staat voorop. Ze voorziet in een betere opsporing en opvolging van bedrijven in moeilijkheden door Kamers van Handelonderzoek, die een onderzoek kunnen toevertrouwen aan de rechter. De overheid verruimt ook het aantal gerechtelijke opties om het herstel in de hand te werken.
- Het faillissementsrecht wordt vereenvoudigd en gemoderniseerd. Een normaal faillissement wordt uit de criminele sfeer gehaald. Het moet niet bestraft, maar eerder gezien worden als een stuk levenservaring en dus positief gewaardeerd worden.
- De overheid moedigt op elkaar volgend ondernemerschap aan.

België is geen startersland

De faillissementswetgeving bestraft het ondernemerschap in plaats van het juist aan te moedigen. Dit zorgt er mee voor dat het aantal starters in België relatief gezien laag is tegenover andere landen. In de Global Entrepreneurship Monitor behoort België tot de slechte leerlingen van de klas.

In onderstaande TEA-grafiek (Total Entrepreneurial Activity) wordt het percentage weergegeven van de beroepsbevolking dat op het ogenblik van de bevraging bezig is met het opstarten van een bedrijf of dat eigenaar of zaakvoerder is van een bedrijf jonger dan 42 maanden oud.

'Total Entrepreneurial Activity'

Maatregel 20

Gelijk speelveld bij openbare aanbestedingen

Duurzaamheid nastreven is belangrijk. Steeds vaker worden echter bij openbare aanbestedingen de begrippen eerlijke handel, duurzaamheid en Fair Trade door elkaar gebruikt. Hierbij worden ondernemingen die een eigen invulling geven aan duurzame handel systematisch uit openbare aanbestedingen geweerd. Dit omdat overheden vaak onwetend zijn over het verschil tussen de begrippen eerlijke handel, duurzaamheid en 'Fair Trade'.

De overheid speelt op veilig met 'Fair Trade'-gelabelde initiatieven. De markt van de duurzame handel wordt daarmee voor een groot deel 'voorbehouden' voor NGO's.

Onnodig te schrijven dat we daarover struikelen. Nogal wat ondernemers zien zichzelf uit de markt geweerd of ondervinden een zwaar concurrentienadeel ten aanzien van gesubsidieerde en soms commerciële NGO's.

Het spreekt voor zich dat duurzame initiatieven geen voorrecht zijn van NGO's. Heel wat bedrijven leveren inspanningen rond duurzaam ondernemen.

Duurzaam ondernemen staat hierbij voor een evenwichtige ontwikkeling en groei van een onderneming op het vlak van economisch, sociaal en milieurendement, en dit zonder de toekomst van één van deze drie dimensies in het gedrang te brengen.

Duurzaam ondernemen betekent dat u als bedrijfsleider oog heeft voor wat de 'triple bottom line' heet: winst ('Profit'), ecologische kwaliteit ('Planet') en het welzijn van mensen ('People'). De kern van het concept duurzaamheid is het inzicht dat de drie P's elkaar versterken. Duurzaam ondernemen is dus een begrip waarvan de inhoud leeft.

Zal de invulling die de overheid van duurzaam ondernemen geeft, het uiteindelijke doel - maatschappelijk verantwoord ondernemen - dienen? Wij denken van niet. Immers, de overheid houdt hierbij enkel rekening met 'Fair Trade'-initiatieven en sluit daardoor andere initiatieven van duurzaam ondernemen uit, terwijl ze die zou moeten aanmoedigen.

Dit moet de komende regering doen:

- De overheid trekt de wetsvoorstellen in die de begrippen 'eerlijke handel' of 'duurzaam ondernemen' vastleggen.
- De overheid vermijdt het gebruik van de term 'eerlijke handel'. Die laat immers uitschijnen dat alle vormen van handel zonder dit label oneerlijk zijn. Beter is de term 'duurzame handel'.

- Duurzaamheid wordt bij openbare aanbestedingen ruim geïnterpreteerd. Daarom is het nodig dat ook het begrip 'duurzame handel' een ruime definitie krijgt. 'Duurzame handel' moet uitgaan van het waarborgprincipe, en dat luidt: "wat ik zeg, kan ik bewijzen".
  - De overheid stapt af van normerende systemen en labeling. Ze schakelt over naar garantiesystemen en (vrijwillige) bedrijfscodes.
-

Maatregel 21

Klimaatbeleid met respect voor ondernemingsinspanningen en hun energiebehoeften, inclusief herziening uitstap kernenergie

Het klimaat is een politiek heet hangijzer. Internationaal wordt besproken wat de klimaatdoelstellingen zijn voor na 2012. De EU heeft nu reeds eenzijdig beslist om de broeikasgasuitstoot met 20% te verlagen tegen 2020.

Als het klimaatbeleid effect wil hebben, dan moeten alle industrielanden meewerken, ook de opkomende economieën. Onze economie moet kunnen blijven groeien. In plaats van zoals bij Kyoto af te spreken om per land zoveel procent meer of minder CO₂ uit te stoten, moeten nieuwe klimaatdoelstellingen vooral meer energie-efficiëntie nastreven. Daarvoor moet de beste technologie op zoveel mogelijk plaatsen ingezet worden. Er mogen geen absolute emissieplafonds komen, omdat je op die manier gewoon een limiet zet op de groei van een economie.

Vlaanderen en bij uitbreiding België telt in verhouding tot andere landen zeer veel energie-intensieve industrie. Onze economische structuur maakt elk strengere CO₂-doelstelling duur. België en Nederland zijn binnen Europa zowat de duurste landen om nog een bijkomende kilogram CO₂ te besparen.

Wanneer Europa nieuwe CO₂-doelstellingen oplegt, worden die verdeeld over de lidstaten, bijvoorbeeld per inwoner of per geproduceerd goed,...of een combinatie van factoren. Europa moet er bij een dergelijke verdeling voor zorgen dat de last voor de bedrijven gelijk ligt, onafhankelijk van de vestigingsplaats. Wordt hier al de hoogste efficiëntiegrens bereikt - dankzij inspanningen uit het verleden - dan zouden de andere landen moeten bijbenen. Mondiale problemen vergen immers mondiale oplossingen en geen eisen die van locatie tot locatie verschillen.

Wellicht wordt energie duurder, voor iedereen. Aangezien onze economie energie-intensief is, zijn we daar extra gevoelig voor. We moeten ervoor zorgen de nodige klimaatinspanningen zo goedkoop en veilig mogelijk te kunnen leveren. Daarvoor moeten alle technologische opties mogelijk zijn: besparen, nieuwe technologie ontwikkelen, hernieuwbare energie inzetten én de nucleaire piste.

Dit moet de komende regering doen:

- De overheid moet ervoor zorgen dat zoveel mogelijk landen meedoen aan een nieuw klimaatverdrag. Hoe meer landen, hoe meer kans op slagen voor het beleid zelf en hoe billijker de inspanning kan gespreid worden. De overheid moet er ook over waken dat de nodige flexibiliteit voorzien wordt, zodat de inspanning kan gebeuren waar ze het goedkoopst is en het meeste reductie oplevert. Bij onderhandelingen over nieuwe doelstellingen moet ze rekening houden met de geleverde inspanning uit het verleden en met de hoge prijs voor bijkomende CO₂-reducties.

- De overheid stemt haar klimaatbeleid af op haar energiebeleid. Denken in termen van Best Beschikbare Technologie is een onontbeerlijk luik van het energie- en klimaatbeleid.
- Elektriciteit wordt met een brede mix van bronnen opgewekt. Daarin spelen én kernenergie én hernieuwbare energie én efficiënt ingezette fossiele brandstoffen hun rol.
- De nucleaire uitstap wordt teruggedraaid.
- De markt van de hernieuwbare energie moet van een markt per land evolueren naar een Europese markt. Elke technologie moet ingezet worden waar ze het meeste opbrengt en het minste kost.

Klimaatbeleid met respect voor ondernemingsinspanningen

De kosten voor de reductie van een bijkomende kilogram CO₂ kunnen sterk verschillen naargelang de technologie en de efficiëntie die daardoor reeds bereikt wordt. Europa moet ervoor zorgen dat de lat voor alle ondernemingen gelijk ligt.

Het federaal planbureau heeft een aantal scenario's uitgerekend voor emissiereducties van CO₂ tegen 2020.

Een Europese emissiereductie van 15 procent ten opzichte van 1990, die over alle lidstaten verdeeld wordt volgens het principe van eenzelfde reductiekost per ton CO₂, zou betekenen dat België zijn CO₂-uitstoot met slechts 4,8 procent zou moeten verminderen. Een emissiereductie met 30 procent die Europees kostengelijk verdeeld wordt, zou België voor een reductie met 13,7 procent plaatsen.

Dat betekent dat een Europese reductie van 15 procent die Europees kostengelijk verdeeld wordt, België tot minder reductie verplicht dan de reductie met 7,5 procent die momenteel is vastgelegd binnen het Kyoto-protocol.

Het is ook eens te meer het bewijs van de reeds hoge efficiëntiegraad die in België behaald wordt en de te zware doelstellingen die ons land aanvaard heeft binnen de huidige overeenkomst.

Verdelen van de EU-doelstellingen over de lidstaten

Reductie EU	15%	30%
Koolstofwaarde €/ton CO ₂	42	42 (2010) => 110 (2020)
Resulterende reductie voor België	4,8%	13,7%
Verlagen energiebehoefte	-2,3%	-5,7%

Maatregel 22

Onafhankelijk douaneagentschap als volwaardige partner van de logistieke ondernemingen

Een kleine open economie zoals de onze leeft van de internationale handel. Daarom is een vlotte grensovergang een belangrijk onderdeel van de logistieke keten. U moet uw goederen binnen een aanvaardbare tijd en tegen aanvaardbare kosten kunnen transporteren naar uw klant. Als uw internationale klant zijn goederen te laat ziet komen, koopt hij die morgen misschien ergens anders.

Het is duidelijk dat de douane een sleutelrol vervult in een vlot handelsverkeer. Met de veranderende wereldhandel staan bedrijven onder druk om hun goederen sneller over de grens te loodsen. Ook veiligheid wordt alsnog belangrijker. Een douanedienst die op deze evolutie inspeelt zou de ondernemingen een steun in de rug zijn.

Een meer flexibele toepassing van de douanereglementering zou de concurrentiepositie van de ondernemingen alvast sterk kunnen verbeteren. De douanereglementering wordt ook rigide toegepast. Maar dat kan moeilijk anders als de douane zichzelf vooral als een fiscale politie moet beschouwen. Daardoor hanteert de douane veeleer een stop- dan een go-mentaliteit.

De douanewetgeving zelf is verouderd en niet aangepast aan de snelle wereldhandel en de kansen die nieuwe technologie biedt. Ondernemingen en hun klanten en leveranciers zijn met elkaar verbonden via ICT-netwerken. Maar de douane vinden we daarin niet terug. Waarom gebeurt dit niet? Ondernemers hebben er het raden naar. Want de integratie van de douane in deze informatiestroom zou het leven aan weerszijden gemakkelijker en efficiënter maken.

Dit moet de komende regering doen:

- De douane evolueert van een fiscale politieagent naar een veiligheidsconsulent.
- De douane wordt een uitgesproken partner van de ondernemingen. Dat partnership versterkt de logistieke positie van Vlaanderen.
- De douane werkt plaats- en tijdonafhankelijk zonder bijkomende retributies voor werk buiten de kantooruren.
- De logistieke ICT-stroom van ondernemingen en deze van de douane worden geïntegreerd. De douane kan zich daarbij opstellen als een onafhankelijke derde partij die de gegevens van de verschillende partijen in de logistieke keten integreert en veilig beheert.
- De douaneadministratie wordt hervormd naar een onafhankelijk douaneagentschap met voldoende eigen middelen en personeel.

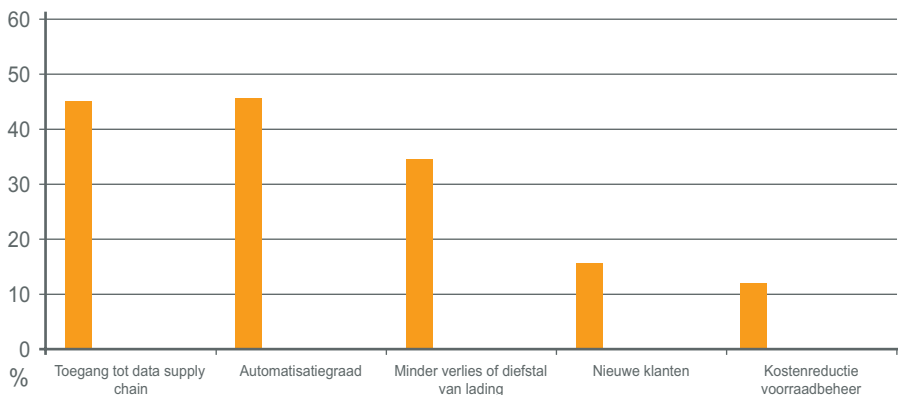
Onafhankelijk douaneagentschap

De douane van de toekomst werkt in een nauw partnership met bedrijven. Een vernieuwde douaneorganisatie ondersteunt de administratie van ondernemingen door een stabiele ICT-omgeving en een snelle, continue 24-uur dienstverlening.

In 2006 onderzocht de Stanford University wat de impact van de nieuwe douaneaanpak op bedrijven zou kunnen betekenen. De resultaten tonen aan dat innoveren in veiligheid samenhangt met het versterken van onze logistieke troeven.

Veiligheid in de logistieke keten: voordelen voor bedrijven

in procent

Bron: Innovators in Supply Chain Security: Better Security Drives Business Value, July 2006 (Stanford University)

Het Voka-netwerk

Voka - Vlaams netwerk van ondernemingen

www.voka.be
info@voka.be

Voka - Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland

www.voka.be/antwerpen-waasland
info.antwerpen@voka.be

Voka - Kamer van Koophandel Halle-Vilvoorde

www.voka.be/halle-vilvoorde
hallevilvoorde@voka.be

Voka - Kamer van Koophandel Kempen

www.voka.be/kempen
info.kvkkempen@voka.be

Voka - Kamer van Koophandel arr. Leuven

www.voka.be/leuven
info@kvkleuven.voka.be

Voka - Kamer van Koophandel Limburg

www.voka.be/limburg
info@kvklimburg.voka.be

Voka - Kamer van Koophandel Mechelen

www.voka.be/mechelen
mechelen@voka.be

Voka - Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen

www.voka.be/oost-vlaanderen
info.ov@voka.be

Voka - Kamer van Koophandel West-Vlaanderen

www.voka.be/west-vlaanderen
kortrijk@voka.be

Voka - Vlaams Economisch Verbond

www.voka.be/vev.be
info@voka.be

COLOFON

'**Memorandum federale verkiezingen 2010 | Wat onze komende federale regering te doen staat**' is een brochure van Voka - Vlaams Economisch Verbond. De inhoud is een heruitgave van het 'Memorandum federale verkiezingen 2007', op het voorwoord en het colofon na. Met deze heruitgave maakt Voka duidelijk dat de eisenbundel die in juni 2007 naar aanleiding van de federale verkiezingen aan de regering werd voorgelegd, in zijn essentie drie jaar later niets actualiteit heeft ingeboet.

Wenst u meer informatie over de inhoud van deze Vokastudie, neem dan contact op met het Voka-kenniscentrum.

Voka-kenniscentrum

coördinatie en strategie

eric.vermeylen@voka.be

arbeidsmarkt en gezondheidszorg

sonja.teughels@voka.be

talent, competentieontwikkeling en diversiteit

hakima.elmeziane@voka.be

sociale zekerheid en loon- en

arbeidsvoorwaarden

gianni.duvillier@voka.be

innovatie

peter.verboven@voka.be

milieu en energie

marc.vandenbosch@voka.be

thomas.windels@voka.be

vergunningen, water, ruimtelijke ordening en biodiversiteit

karel.vervoort@voka.be

mobilititeit en infrastructuur

katleen.marien@voka.be

staatsvorming en Brussel

jan.vandoren@voka.be

fiscaliteit, begroting en efficiëntie overheid

karl.collaerts@voka.be

investeringssteun, pensioenen en internationaal ondernemen

anneliese.daelemans@voka.be

EU-beleid

anneliese.daelemans@voka.be

opmaak en druk

Antilope, Lier

productie

Hans Housen

verantwoordelijke uitgever

Peter Leyman

Voka- Vlaams Economisch Verbond vzw

Brouwersvliet 5 bus 4, 2000 Antwerpen

tel. 03 202 44 00, fax 03 233 76 60

info@voka.be, www.voka.be

De overname of het citeren van tekst uit de Vokastudie '**Memorandum federale verkiezingen 2010 / Wat onze komende federale regering te doen staat**' wordt aangemoedigd, mits bronvermelding.

www.voka.be